

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΖ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΜΑΪΟΥ 1990

ΑΡΙΘ. 8

ΔΙΑ ΤΗΝ “ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,,

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων κ. Ζάκ Ντελόρ
καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Χριστιανικῶν Κρατῶν τῆς Ε.Ο.Κ.
ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ
ἀπέστειλε τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν :

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1990

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Διὰ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς ἡμῶν ἐπιθυμοῦμε νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἓν πολὺ σοβαρὸν θέμα, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ δημιουργηθῇ. —ἐὰν δὲν διορθωθῇ τὸ σφάλμα—, μὲ τὴν παράλειψιν ἀπὸ τὴν ἐκδοθησομένην «Εὐρωπαϊκὴν Ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης», μὲ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, τῆς τεραστίας προσφορᾶς τόσο τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ὅσον καὶ τοῦ βυζαντινοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν αὐτοῦ, εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ καθόλου εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν ἀπὸ τὴν γενομένην προσπάτως ἀποστολὴν δοκιμίων τοῦ ἐτοιμαζομένου ἔργου πρὸς διαφόρους ἐκδοτικούς οἴκους.

Γνωρίζετε ἀσφαλῶς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε θεωρῶ ἐντελῶς περιττὸν νὰ ἀναφερθῶ εἰς αὐτάς. Ἄλλωστε, ἂν οὗτος διεδόθη εἰς τὴν Εὐ-

ρώπην, αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τοὺς λογίους τοῦ Βυζαντίου, οἱ ὅποιοι καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἄλωσιν διέδωσαν τὰ κλασσικὰ γράμματα εἰς αὐτήν. Προσέτι δὲ τὸ Βυζάντιον ἀνέπτυξε αὐτὸ τοῦτο σπουδαίαν φιλολογίαν, θεολογίαν, ὑμνογραφίαν, τέχνην, μουσικὴν καὶ πολιτισμὸν ἐν γένει, τοῦ ὁποῖου τὰ δείγματα προκαλοῦν καὶ σήμερον εἰσέτι τὸν παγκόσμιον θαυμασμόν.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἢ ἐν λόγῳ παράλειψις τυγχάνει ἀπαράδεκτος καὶ ἀκατανόητος, προσβάλλει δὲ ὄχι τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν κρίσιν, δι' ἣ παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς, μὲ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἐξέχουσαν θέσιν, ἣν κατέχετε, ὅπως παρέμβητε τόσο διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς κραυγαλέας παραληψείας, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀπονομὴν δικαιοσύνης πρὸς τοὺς ἀθανάτους δημιουργοὺς τῆς κοινῆς ἡμῶν εὐρωπαϊκῆς παραδόσεως, ἐνεργοῦντες τὰ δέοντα.

Μετὰ θερμοτάτων εὐχαριστιῶν
† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ ΣΕ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ*

Τόσον στήν Βοστώνη, ὅσον καί στήν Ν. Ὑόρκη ζήσαμε ἐντόνως τὸ πρόβλημα τῆς διατηρήσεως τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καί τῆς ἐλληνορθόδοξου ταυτότητος μέσα στίς τάξεις τῶν παιδιῶν τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων. Μιλῆσαμε ἤδη γιά τίς συγκινητικῆς ρεαλιστικῆς προσπάθειες τῆς Ἱ. Ἐπισκοπῆς Βοστώνης, ὅπως καί τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου» καί τῆς «Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ» πρὸς προώθησι τῆς ἐκμάθησεως τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας ὑπὸ τῶν μαθητῶν καί τῶν σπουδαστῶν τῶν δύο τούτων Ἑλληνικῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων. Τὴν σοβαρότητα τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἀντιληφθήκαμε καί στήν Νέα Ὑόρκη, ὅπου γνωρίσαμε τοὺς σχετικὸς προβληματισμοὺς στίς στήλες ἐλληνικῆς ἐφημερίδος, οἱ ὁποῖες εἶχαν περιγραφῆς τῶν ἑορτῶν, πού ὀργανώθησαν στήν ἀμερικανικὴ μεγαλόπολι πρὸς τιμὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων μὲ τὴν φροντίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καί Ν. Ἀμερικῆς. Ἔτσι τὴν 26ῃ Ἰανουαρίου ὁ Ἑλληνοαμερικανὸς Καθηγητῆς κ. Τσάρλς Μόσχος, ὁμιλήσας στὸν Ἱ. Καθηδρικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος (Μανχάταν) μὲ θέμα: «Οἱ Ἑλληνοαμερικανοὶ στὴ δεκαετία τοῦ '90 - Δεύτερος αἰώνας», ἐπεσήμανε τίς δυσκολίες πρὸς διατήρησι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καί ἐτόνισεν, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ ταυτότης τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων θὰ διατηρηθῆ διὰ τοῦ συνδέσμου τῶν μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία (Ἐφημερίς «Ἐθνικὸς Κήρυξ», 29 Ἰανουαρίου 1990, σ. 5). Πλέον αἰσιόδοξος γιά τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας στήν Ἀμερικὴ ἦταν ὁ διδάσκων Ἀρχαῖα Ἑλληνικά Ἀμερικανὸς Καθηγητῆς κ. Ρίχ Νιούτον, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁμιλητῆς στήν μεγάλη ἐκδήλωσι πρὸς τιμὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν 28ῃ Ἰανουαρίου στὸ μεγάλο ξενοδοχεῖο «Γουόλντορφ Ἀστόρια». Ὁ κ. Νιού-

τον σὲ ἄπταιστα ἐλληνικὰ ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες «ἔχτισαν τὴ γέφυρα πού συνδέει τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία μὲ τὴν Χριστιανικὴ πίστι κι ἔτσι γεννήθηκε ἡ Παιδεία τοῦ Χριστοῦ». Χαρακτηριστικῶς ὁ ὁμιλητῆς προσέθεσε καί τὰ ἐξῆς: «Πρέπει ἐμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες καί Ἑλληνοαμερικανοὶ νὰ κάμουμε τὴ δική μας ἀναγέννησι. Πρέπει νὰ ἀναλάβουμε ἐμεῖς τὴν μορφωτικὴ ἀποστολὴ τῶν Ἑλλήνων. Νὰ γίνουμε Εὐαγγελιστῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ... Μόνον ἔτσι, στὸ Πανεπιστήμιο καί στίς Ἐκκλησίες θὰ ἀποκτήσουν τὰ παιδιὰ μας τὴν πνευματικὴ μόρφωσι, πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τὸν καλὸ Ἕλληνα καί τὸν καλὸ Χριστιανό. Μόνον ἔτσι θὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν ἐπιβίωσι καί τὴν ἀθανασία μιᾶς ἀνεκτίμητης κληρονομιάς» (Ἐφημ. «Ἐθνικὸς Κήρυξ», 30 Ἰανουαρίου 1990, σ. 4). Σχολιάζοντας τὴν ὁμιλία τοῦ κ. Νιούτον ἡ ἰδία ἐφημερίς τονίζει μὲ αἰσιοδοξία: «Ἡ ἐλληνικὴ γλώσσα δὲν θὰ σβῆσει ποτὲ στήν Ἀμερικὴ — κι ἂς διαδίδεται ἀπὸ μερικὸς θεωρητικὸς τὸ ἀντίθετο — γιὰ τὴν ἀγαποῦν καί τὴν διαδίδουν ὄχι μόνον ἐλληνικῆς καταγωγῆς ἄτομα, πού ζοῦν στὴ χώρα αὐτὴ, ἀλλὰ καί ξένοι λάτρεις τῆς» (Ἐνθ' ἄνωτ.).

Ἐπομένως ἡ ρεαλιστικὴ ἀναγνώρισις τῶν δυσκολιῶν δὲν ἀποτρέπει τοὺς Ἕλληνες καί τὴν Ἑλληνορθόδοξο Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καί Ν. Ἀμερικῆς πρὸς ἀνάληψι συντόνων προσπαθειῶν διὰ τὴ διατήρησι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας τους καί πρὸς ἀνάπτυξι τῆς ἐξελληνιστικῆς ἀποστολῆς των. Ὁ χαρασσῶν τίς γραμμὲς αὐτῆς στίς ὁμιλίες του στήν Βοστώνη (Brookline) καί στήν Νέα Ὑόρκη (Astoria) ἐξῆρε τίς προσπάθειες αὐτῆς καί ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: Μέσα στὸ πλουραλιστικὸ ἑτερόδοξο πολιτισμικὸ περιβάλλον οἱ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες ἔχουν τὴν κλῆσι καί τὴν ἀποστολὴ νὰ γίνουν σκαπανεῖς καί πρωτοπόροι μιᾶς νέας ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς, μέσα στήν ὁποία — ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν δημοκρατικὴ ἀρχὴ τῆς

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 227 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

ένότητος μέσα στην ποικιλομορφία — να παίζουν ευεργετικό ρόλο και να μεταβάλλουν όλους σε Ἕλληνες ὄχι με φυλετική ἢ ἔθνικη, ἀλλὰ με πολιτιστική ἔννοια εἰς τρόπον ὥστε, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Ἰσοκράτης στὸν Ἑλληνιστικὸν του, μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας. Πρέπει λοιπὸν οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, χωρὶς ἴχνος σωβινισμοῦ, νὰ φιλοδοξοῦν νὰ ἀνανεώσουν κατὰ κάποιον τρόπο τὸ ἐξελληνιστικὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος συνετέλεσεν ὥστε οἱ μὲν ἐξελληνισμένοι πολιτιστικῶς ἄλλοθενεῖς πρὸς διάκρισιν νὰ ὀνομάζωνται «ἑλληνιστές», ἡ δὲ χρονικὴ περίοδος μετὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον νὰ χαρακτηρίζεται ὡς ἑλληνιστική. Μίαν καινούρια ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ γιὰ ὀλόκληρη τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα θὰ ἔπρεπε οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς σημερινοὶ Ἕλληνες νὰ δημιουργήσουν, διατηρώντας ἄσβεστη τὴν κανδήλα τῶν ἑλληνορθόδοξων παραδόσεων καὶ τὴν ἱερὴ φλόγα, ἡ ὁποία καίει πρὸς τιμὴν τῶν ἐφεστίων ἱερῶν συμβόλων τους καὶ προσθέτοντας νέους κρίκους στὴν χρυσοῦ ἀλυσίδα τῶν γενεῶν τῶν Ὀρθόδοξων Ἑλλήνων».

Στὴν Νέα Ὑόρκη οἱ συζητήσεις μας κατὰ τὴν ἐπαφὴν μας μετὰ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Τμήματος Ἐκπαιδεύσεως καὶ Πολιτισμοῦ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Δρα Νικόλαο Κλαδόπουλο καὶ κατὰ τὴν ὀλοήμερη ξενάγησίν μας στὰ περίξ τῆς Ν. Ὑόρκης ἀπὸ τὸν Ἐπίτιμο Διευθυντὴ καὶ Σύμβουλο τοῦ ἰδίου Τμήματος κ. Ἐμμανουὴλ Χατζηεμμανουὴλ καὶ ἀπὸ τὴν κ. Ἀθηνᾶ Χατζηεμμανουὴλ, ἡ ὁποία ἐπὶ πολλὰ χρόνια δίδαξε στὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία τοῦ Ἀγ. Βασιλείου, συνετέλεσε στὸ νὰ λάβωμε νέες πληροφορίες καὶ νὰ ἐμπλουτίσωμε τίς καὶ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἐντυπώσεις μας περὶ τοῦ λαμπροῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ ὁποῖο ἔχει νὰ ἐπιδείξη 23 ἑλληνοαμερικανικὰ σχολεῖα με ἐπτὰ χιλιάδες περίπου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ 400 ἀπογευματινὰ σχολεῖα πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τοῦ ἑλληνορθόδοξου πολιτισμοῦ με 27.000 περίπου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἡλικίας 6-15 ἐτῶν. Στὰ σχολεῖα αὐτὰ ἀπασχολοῦνται 300

ἐκπαιδευτικοὶ πλήρους ἀπασχολήσεως καὶ 800 μερικῆ ἀπασχολήσεως. Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς διακρίνεται ἐπίσης γιὰ τίς προσπάθειές του πρὸς ἐτοιμασίαν λαμπρῶν σχολικῶν βιβλίων, διδακτικῶν ἐγχειριδίων καὶ ὀπτικοακουστικῶν μέσων καὶ πρὸς ἐκπαίδευσιν ἢ ἐπιμόρφωσιν ἐκλεκτοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰάκωβος στὴν ἐκδήλωσιν πρὸς τιμὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων στὸ ξενοδοχεῖο «Γουόλντορφ Ἀστορία» ἐξεδήλωσεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησίν του πρὸς τὸν δάσκαλο, «αὐτὸν τὸν ὑποτιμημένο ἄνθρωπο, ποὺ πιστεύει, ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι πιστεύει ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας, στὴν ἰδεολογίαν τῆς μορφώσεως καὶ ὑποσιτίζεται γιὰ νὰ θρέψῃ ἄλλους, τὰ παιδιὰ μας». «Ὁ δάσκαλος — προσέθεσε — σπάνια ἀναγνωρίζεται ὡς συντελεστής τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ».

Εἶναι εὐχάριστο, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς ἢ Ἑλληνικῆς Γλώσσας διδάσκεται σὲ πολλὰ ἀμερικανικὰ Πανεπιστήμια, ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα ἀρκετὰ ἔχουν ἰδρύσει ὀλόκληρα Τμήματα ἢ Ἰνστιτοῦτα Ἑλληνικῶν Σπουδῶν. Ἡ Νέα Ἑλληνικὴ Γλώσσα διδάσκεται σὲ ἀρκετὰ ἀμερικανικὰ Γυμνάσια, ἐνῶ ἢ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλώσσα διδάσκεται στὰ περισσότερα τῶν δύο χιλιάδων πεντακοσίων Ἰδρυμάτων Ἀνωτέρας Παιδείας τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὴν ἑσπέρα τῆς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (30ῆς Ἰανουαρίου 1990) ὁ ὑπογραφόμενος ὠμίλησε περὶ τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν Ἰδεωδῶν τῆς Παιδείας στὴν μεγάλη αἴθουσα τοῦ θαυμασίου «Ἑλληνορθόδοξου Πολιτιστικοῦ Κέντρου» τῆς Astoria N. Ὑόρκης. Στὴν διάλεξιν αὐτὴν, πρὸς ὀργάνωσιν τῆς ὁποίας εἶχε κοπιᾶσει ἢ συντονίστρια τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ρούλα Πανταζοπούλου, ἦσαν παρόντες ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ν. Ἱερσέης κ. Σίλας, ὁ ὁποῖος καὶ παρουσίασε τὸν ὀμιλητὴν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνό-

δου Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελόης κ. Φιλόθεος, ὁ ἐποπτεύων τὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο — ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου — Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τρωάδος κ. Ἀλέξιος, ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴν Ν. ὸρκη κ. Γ. Ἀσημακόπουλος καὶ ἡ κ. Ἀσημακοπούλου, ἄλλοι διακεκριμένοι προσκεκλημένοι καὶ πλῆθος Ἑλλήνων. Τὸ Πολιτιστικὸ αὐτὸ Κέντρο καὶ τὸ ἤδη μνημονευθὲν «Μαλιώτιο Πολιτιστικὸ Κέντρο» τῆς Βοστώνης (Brookline) ἔχουν τὸν ἴδιο σκοπὸ, πού ἔχουν καὶ πολλὰ ἄλλα πολιτιστικά κέντρα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδρυθῆ σὲ διάφορες Ἑλληνορθόδοξες Κοινότητες καὶ Ἐπισκοπὲς τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς.

Ὅπως κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μεσημβρινοῦ γεύματος τῆς ἰδίας ἡμέρας, τὸ ὁποῖο παρέθεσε στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος πρὸς τιμὴν τοῦ γράφοντος καὶ τῆς κ. Θεοδώρου καὶ στὸ ὁποῖο παρεκάθησαν ὁ Γεν. Πρόξενος κ. Γ. Ἀσημακόπουλος καὶ ἡ κ. Ἀσημακοπούλου καὶ διακεκριμένα στελέχη τοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔτσι καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ἑσπέρα, μετὰ τὴ διάλεξι, ἔνεκα τῆς ἰδιαίτερας ἐπικοινωνίας καὶ συνεστίασέως μας μὲ τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ν. Ἰερσέης κ. Σίλλα καὶ μὲ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Δρα Μιλτιάδη Εὐθυμίου στὸ ἑλληνικὸ ἐστιατόριο «Καρυάτις» (Astoria), μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ μάθωμε πολλές λεπτομέρειες γιὰ τὴν συμμετοχὴ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου στὴν ἐπικειμένη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσι τῆς Washington (Ἰούλιος 1990). Ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης θὰ ἐπισκεφθῆ ἐπίσης τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς στὴν Ν. ὸρκη, Ἑλληνορθόδοξες Ἐπισκοπὲς καὶ Κοινότητες τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ «Ἑλληνικὸ Κολλέγιο» καὶ τὴν «Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ» (Brookline - Βοστώνη). Ἐπὶ πλέον ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως θὰ ἔχη βαρυσήμαντες ἐπαφές καὶ συναντήσεις μὲ τὸν Πρόεδρο τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. George Bush, μὲ ἐπίσημα κυβερνητικὰ στελέχη καὶ μὲ Κυβερνήτες διαφόρων Πολιτειῶν καὶ μὲ Ἠγέτες ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ πατὴρ Μιλτιάδης Εὐθυμίου, πού εἶναι γνωστὸς καὶ ὡς διακεκριμένος Καθηγητῆς Πανεπιστημιακοῦ Κολλεγίου, εἶναι Διευθυντῆς τοῦ Τμήματος «Church and Society» (Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία) τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐμψυχώνει τὸ ἐκλεκτὸ «Τάγμα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου» (Order of Saint Andrew the Apostle), στὸ ὁποῖο ἀνήκουν ὅσοι ἔχουν λάβει τὸ «ὄφφικιο» τοῦ «Ἀρχοντος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Ὁ πατὴρ Μιλτιάδης ὡς Executive Officer τῶν «Ἀρχόντων» φροντίζει γιὰ τὴν ἐκδοσὶ καὶ τοῦ ὠραιοτάτου εἰκονογραφημένου Δελτίου τοῦ Τάγματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖο ἔχει τὸν τίτλο «The Archon». Τὸ Τάγμα αὐτὸ ἔχει διπλὸ σκοπὸ. Ὁ ἕνας σκοπὸς εἶναι ἡ δικαία ἐκδήλωσις τιμῆς σὲ ἐπιφανῆ καὶ διακεκριμένα λαϊκὰ μέλη τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, πού προσφέρουν ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες σ' αὐτὴ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ κινητοποίηση τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ δυναμικοῦ ἑκατοντάδων προσώπων πρὸς προβολὴ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρὸς υπεράσπισι τῶν δικαιωμάτων του, πρὸς ἐξουδετέρωσι τῶν κινδύνων του, πρὸς ἐνίσχυσι τῶν ἰδρυμάτων του (λ.χ. τοῦ Νοσοκομείου Balukli στὴν Κωνσταντινούπολι), πρὸς ἀναζωπύρησι τῆς ἀγάπης πρὸς αὐτὸ μὲ δημοσιεύματα, μὲ ἄλμπουμ, μὲ ὄργανωσι ἐπισκέψεων στὴν Κωνσταντινούπολι κ.λπ. Ἦδη τὸν Φεβρουάριο νοιώσαμε στὴν Ν. ὸρκη, ὅπως καὶ στὴν Βοστώνη, τὸν ζωνρὸ παλμὸ τῆς προσδοκίας καὶ τὴν ἑναρξὶ τοῦ πυρετοῦ τῆς μεγάλης προετοιμασίας πρὸς ὑποδοχὴ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου καὶ τῆς ἐκλεκτῆς συνοδείας Αὐτοῦ.

Ἄλλη ἐντύπωσίς μας στὸ Ὀδοιπορικὸ στὴν Βοστώνη καὶ στὴν Ν. ὸρκη σχετίζεται πρὸς τὴν διαπίστωσι τῆς στενοτάτης συνεργασίας καὶ τῶν πολυτιμοτάτων ὑπηρεσιῶν, τίς ὁποῖες προσφέρουν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἑλληνικῶν διπλωματικῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν Ἑλληνορθόδοξο Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τίς ὑπ' αὐτὴν Ἐπισκοπὲς. Σὲ ὅλες τίς ἐκκλησιαστικὲς ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις τῆς Βοστώνης χαρήκαμε τίς προσφωνήσεις τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλά-

δος κ. Βασιλείου Παπαϊωάννου, ὅπως καὶ τὴν παρουσία τοῦ Προξένου κ. Πασᾶ καὶ τῆς συζύγου του. Στὴ Νέα Ὑόρκη σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, στίς ὁποῖες συμμετέσχουμε, ἦταν παρόντες ὁ Γενικὸς Πρόξενος καὶ ἡ κ. Ἀσημακοπούλου. Στίς ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα στὸν Ἱ. Καθεδρικό Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος (Μανχάταν) καὶ στὸ ξενοδοχεῖο «Γουόλντορφ Ἀστόρια» ἰδιαιτέρως ἐπισημάνθηκε ἡ παρουσία τοῦ Ἑλληνοσ Πρέσβευος στίς Η.Π.Α. κ. Χρήστου Ζαχαράκη, τοῦ Πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος στὰ Ἡνωμένα Ἔθνη κ. Κ. Ζέππου, τοῦ Προξένου τῆς Κύπρου κ. Δ. Χατζῆ, τῆς μορφωτικῆς ἀκολουθίας κ. Σιμόνης Ζαφειροπούλου, τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Ν. Νικολιδάκη κ.ἄ. (Ἐφημ. «Ἐθνικὸς Κήρυξ», 29 καὶ 30 Ἰανουαρίου 1990). Οἱ ἐντυπώσεις μας περὶ τῆς λαμπρᾶς φιλοεκκλησιαστικῆς στάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Προξενείου τῆς Ν. Ὑόρκης καὶ περὶ τῆς ἀρίστης συνεργασίας αὐτοῦ μὲ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς ἔγιναν ἀκόμη ζωηρότερες καὶ ἐξ ἰδιαίτερας συζητήσεως, τὴν ὁποῖαν εἶχαμε, ὅταν ὁ γράφων ἐπισκέφθηκε τὸν Γενικὸ Πρόξενο κ. Γ. Ἀσημακόπουλο στὸ Γενικὸ Προξενεῖο τῆς Ἑλλάδος, ποῦ βρίσκεται πλησίον τῶν Γραφείων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Εἶναι εὐχάριστο, ὅτι γενικῶς σὲ ὅλα τὰ μεγάλα κέντρα τῶν Ἀποδήμων Ἑλλήνων οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχουν κατὰ κανόνα θαυμασιὰ συνεργασία μὲ τοὺς ἐκπροσωποῦντες τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος διπλωματικούς καὶ λοιποὺς ὑπαλλήλους. Στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς, — ὅπου εἶναι αἰσθητὴ ἡ ἀληθῶς διακονικὴ παρουσία τῆς Administrative Assistant Δ/δος Πωλὲτ Ρουλος καὶ τῶν Executive Γραμματέων κ. Ρούλας Pantazopoulos καὶ κ. Νίκης Callé, οἱ ὁποῖες μὲ προθυμία καὶ εὐσυνειδησία μᾶς ἐξυπηρέτησαν ποικιλοτρόπως —, πήραμε νέες πληροφορίες γιὰ πολλὰς λεπτομέρειες τοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς καὶ

μείναμε ἄλλην μίᾳ φορὰ ἐκπληκτοὶ γιὰ τὴν τελεία ὀργάνωσι καὶ τὴν σφριγῶσα ἀνακαινιστικὴ ἐργασία, ἡ ὁποία διεξάγεται μεθοδικῶς καὶ ἐν πολλοῖς πρωτοποριακῶς ὑπὸ τὴν φωτισμένη Ἡγεσία τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς. Μέσα στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς πάλεται ἡ καρδιά τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐργάζονται πυρετωδῶς τὰ διάφορα κληρικολαϊκὰ ἐπιτελεῖα τῶν ἐπὶ μέρος τομέων ἐνὸς τεραστίου πνευματικοῦ ἔργου, γιὰ τοὺς ὁποίους ἔχομε γράψει στὸ παρελθὸν ὀλόκληρο βιβλίον.

Ἔτσι καὶ ἡ τελευταία αὐτὴ ἐπίσκεψίς μας στὴν Βοστώνη καὶ στὴν Ν. Ὑόρκη μᾶς ἔδωσε γιὰ τρίτην φορὰ εὐκαιρία «νὰ γνωρίσωμε μερικὲς ἐκδηλώσεις λαμπρῶν πνευματικῶν ἀνθεστηρίων τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς, νὰ ἀπολαύσωμε τὸ ἄρωμα μερικῶν ἐξαιρέτων λουλουδιῶν Ἑλληνορθοδόξου πνευματικότητας, ποῦ ἀνοίγουν τὰ δροσερὰ καὶ πολύχρωμα πέταλά τους στοὺς λειμῶνες» θαλαρῶν πνευματικῶν κέντρων τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς περιοχῆς τῶν δύο ἀμερικανικῶν πόλεων καὶ ν' ἀκούσωμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἐξαισίους ἤχους καὶ τόνους τῆς συμφωνίας τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργο νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ συνενωθοῦν κάποτε ἀπὸ κάποιον μεγαλόπνοο μουσικὸ σὲ ἓνα εἰδικὸ μεγαλειῶδες ὀρατόριο, ποῦ θὰ ἐμπνέη ὀλόκληρη τὴν Ὀρθοδοξία καὶ θὰ συγκινῆ ὀλόκληρη τὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη» (Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς, Ἀθῆναι 1986, σ. 213).

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

478. (Ἀθήνησιν 1853). Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε Ἀγίων καὶ Πανευφήμεων Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων. Ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Χαριστοφύλακος.

Τόμος Δεύτερος. Σελ. 1-734.

Τόμος Τρίτος. Σελ. 1-636.

479. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1873 - 1881). Νομικοὶ Κανόνες ἦτοι Ἀστικὸς Κώδικις, μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ὑπὸ Κων. Φωτιάδου καὶ Ἰωάννου Βιδύνου, ἐκδίδεται ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως μετὰ σχολίων, ἐρμηνειῶν καὶ σημειώσεων ἐπὶ τοῦ κειμένου. Βιβλία Α-ΙΣΤ.

Βιβλία Α-Ι τύποις Ι. Α. Βρετιῦ 1873-1875.

Βιβλία ΙΑ-ΙΣΤ τύποις Βουτυρά καὶ Σία ἀπὸ 1875 - 1881.

480. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1886). Ν. СЕ-ΡΟΥΙΟΥ, Ἐπιτομὴ τοῦ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Δικαστηρίοις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν ἰσχύϊ Ρωμαϊκοῦ καὶ Βυζαντινοῦ Νόμου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1886. Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

Διαστάσεων 0,22X0,16. Σελ. 1-246. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

481. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1868). Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Συνῶ, ἐπιμαρτυρούμενον ὑπὸ ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐργαζάντων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀντ. Κορομηλά 1868.

Διαστάσεων 0,21X0,15.

482. (Ἀθήναι 1869). Ἐκκλησιαστικὰ καὶ Ἐκπαιδευτικὰ ἦτοι Νόμοι, Διατάγματα, Ἐγκύκλιοι, Ὁδηγίαι κ.λπ. ἀποβλέποντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Δημοσίαν Ἐκπαίδευσιν ἐν Ἑλλάδι. Μέρος Β' ἀπὸ τοῦ 1860 μέχρι τέλους 1868, ἐκδοθέντα ὑπὸ Πέτρου Ι. Κλάδου. Ἀθήναι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Β. Μωραϊτιάνη 1869.

Διαστάσεων 0,22X0,15. Σελ. 1-496. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

483. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1883). Ἐρμη-

νεῖα τῶν καθ' ἀπάσας τὰς Κυριακὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναγινωσκομένων Ἐυαγγελικῶν Περικοπῶν, ὑπὸ Μητῆ Δ. Χαμουδοπούλου, Μ. Ρήτορος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐκδίδεται ἐγκρίσει τῆς κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπιδοκιμασίᾳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1883, τύποις Βουτυρά καὶ Σία.

Διαστάσεων 0,17X0,12 καὶ σελ. 1-482.

484. (Ἐν Ἀθήναις 1896). Δημητρίου Στ. Μαυροκορδάτου, Ὁροσενετικά Μελέται, καὶ ἐκλογὴν μεταφράσεως ἐκ τῆς ΚΕ ἐκδόσεως τοῦ Γερμανικοῦ πρωτοτύπου πρὸς μόρφωσιν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἦτοι ὁμιλίαι περὶ πάσης σχεδὸν περιστάσεως καὶ περιπετειᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, συντεταγμέναι κατὰ τὰς θείας καὶ ἱερᾶς Γραφάς. Ἐν Ἀθήναις 1896.

Τόμος Β' σελ. 1-444.

Τόμος Γ' σελ. 1-462.

Τόμος Δ' σελ. 1-448.

Τόμος Ε' σελ. 1-512.

Διαστάσεων 0,28X0,12.

485. (Ἐν Ἀθήναις 1909). Ἐτυμολογικὸν Λεξικὸν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Γλώσσης, ὑπὸ Κ. Νικολαΐδου πρώην Γυμνασιάρχου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1909.

Διαστάσεων 0,23X0,17. Σελ. 1-600.

486. (Ἐν Ἀθήναις 1888). Οἱ Δικαστικοὶ Νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς Νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαίτου. Τόμος Τέταρτος περιέχων τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει μετὰ πολλῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδη 1888. Διαστάσεων 0,18X0,12. Σελ. 1-1064.

487. (Ἐν Ἀθήναις 1885). Ἐπιστολαὶ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, βουλῆ μὲν καὶ δαπάνη τῆς ἐν Μασσαλία Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς Κοραῆ, ἐπιμελεῖα δὲ Νικ. Μ. Δαμαλά ἐκδιδόμεναι. Τόμος Πρῶτος. Ἐν Ἀθήναις τῶν Ἀδελφῶν Πετροῦ 1885.

Διαστάσεων 0,21X0,14. Σελ. 1-800.

488. (Ἐν Ἀθήναις 1897). Ἐρμάντου Κορυ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 230 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

τι ο υ, Ἑλληνική Ἴστορία μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Γερμανικῆς ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου. / Τόμος Α' - τεύχ. 1. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Α. Σακελλαρίου 1897.

Τόμος Α' σελ. 1-724 καὶ α-λβ. Τόμος τρίτος σελ. 1-698. Διαστάσεων 0,22X0,16.

489. (Κέρκυρα 1848). Στοιχεῖα Ἀρχαίας Ἴστορίας (διανομή δευτέρα). Μετὰ παρατηρήματος χρονολογικοῦ καὶ ἀναλυτικοῦ πίνακος. Κέρκυρα, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως 1848.

Διαστάσεων 0,21X0,14. Σελ. α-ι καὶ ἀπὸ 465-816.

Χειρόγραφος σημείωσις: Ἐκ τῶν τοῦ Βελεγράδων Ἀνθίμου.

490. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1876). Λεξικὸν Τουρκο-ελληνικὸν συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελειοτέρων τουρκικῶν λέξεων ὑπὸ Ἀθρ. Μαλιάκα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1876. Τυπογραφεῖον Βουτιρῶ καὶ Σίας.

Διαστάσεων 0,24X0,16. Σελ. 1-936.

491. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899). Λεξικὸν Τουρκοελληνικὸν ὑπὸ Ι. Χλώρου τόμος Α'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου.

Διαστάσεων 0,24X0,16. Σελ. 1-1050.

492. (Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ). Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος, ἐπιστημονικὸν Θεολογικὸν Σύγγραμμα ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου. Τόμος Τρίτος καὶ Τέταρτος, ἔτος Β' 1909. Τόμος Πέμπτος καὶ Ἑκτος, ἔτος Γ' 1910.

493. (Μασσαλία 1893). Ὁ Ἑξηγητικὸς τῶν Ἀγ. Γραφῶν καὶ τῶν χριστιανικῶν Διδασκαλιῶν. Περιοδικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμεριαν ὑπὸ Ἀρχ. Γρηγορίου Ζιγαβηροῦ προϊσταμένου τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἔτος Δ' 1893. Ἔτος Ε' 1894. Ἔτος ΣΤ' 1895.

494. (Ἀθήναι 1886). Ὀδοιπορικὰ Σημειώσεσις, Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, συνταχθεῖσαι τῇ ἐπιτολῇ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχοινᾶ. Ἐν Ἀθήναις ὑποὶς IMESSAGER D' ATHENES 1886.

Σχήματος μικροῦ τσέπης, σελ. 1-274.

495. (Ἐν Ἀθήναις 1885). Ἰγνατίου Μοσχάκη ὑφηγητοῦ Θεολογίας, Ἐρμηνεῖα περικοπῶν τοῦ Ἐὐαγγελίου. Ἐκδίδεται δαπάνῃ

Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις, Βιβλιοπωλεῖον ὁ Κοραῆς, 1885.

Μικροῦ σχήματος σελ. 1-198.

496. (Ἐν Ἀθήναις 1895). Ἡ σύγχρονος Ἰεραρχία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τόμος πρῶτος. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον Ἀλεξ. Παπαγεωργίου 1895.

Διαστάσεων 0,23X0,16. Σελ. 1-670.

497. (Ἐν Ἀθήναις 1879). Μεγάλη Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, ὑπὸ τοῦ διδάκτ. Ραφαήλ Κυρρέου, ἔκδοσις Δευτέρα ὑπὸ Ἐϋσταθίου Σταθάκη καθηγητοῦ τοῦ Β' Γυμνασίου. Μέρος Δεύτερον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Α. Σακελλαρίου 1879.

Διαστάσεων 0,22X0,15. Σελ. 1-1850.

498. (Ἐν Ἀθήναις 1903). Ἐὐαγγελεῖα ἡ Ἴστορία, δι' ἁρμονίας τῶν κειμένων τῶν ἱερῶν Ἐυαγγελιστῶν Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, καὶ Ἰωάννου, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλᾶ, Διευθυντοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Λεονῆ 1903. Σελ. α-λ καὶ 1-584.

499. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1880). Ἀλήθεια, σύγγραμμα ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν ἐκδιδόμενον καθ' ἑβδομάδα ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἔτος Α' 1880 - 1881	Ἔτος ΑΖ' 1917
Β' 1881 - 1882	ΑΗ' 1918
Γ' 1882 - 1883	ΑΘ' 1919
Δ' 1883 - 1884	Μ' 1920
Ε' 1884 - 1885	ΜΑ' 1921

500. (Ἐν Ἀθήναις 1881). Σιών, ἑφημερὶς θρησκευτικὴ, ἐν Ἀθήναις 1881, ἔτος Α' 1881, Β' 1882, Δ' 1884, Ε' 1885, ΣΤ' 1886.

ΤΕΛΟΣ

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

Μόλις ἐκυκλοφόρησε σὲ 6' ἔκδοσις:

ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

τῆς Γεωργίας Π. Κουνάθη,

θεολόγου καθηγητρίας

Ἀπευθυνθῆτε: Ἀποστ. Διακονία, Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ. Κλαυθμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΡΟΥΜΑΝΙΚΟ ΛΑΟ

Είναι γνωστά τὰ γεγονότα πού συνετάραξαν τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπη μὲ τὴν πλέον δραματικὴν ἐξέλιξιν ἐκείνων τῆς Ρουμανίας.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὅπως πάντα, πρώτη κοντὰ στοὺς πονεμένους ἀδελφούς, ἔπου γῆς, ἐτοίμασε τὴν ἀποστολὴν ἀναγκάσιων ἐφοδίων διὰ τὴν κάλυψιν βασικῶν ἐλλείψεων τοῦ ἐξηγερμένου καὶ ταλαιπωρημένου λαοῦ τῆς Ρουμανίας. Οὕτως σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ἔφυγαν τὰ πρῶτα καὶ τὰ δευτέρα συγκεντρωθέντα διάφορα εἶδη, τρόφιμα καὶ φάρμακα. Κάτι ἕμως δὲν πῆγε καλὰ εἰς μέρος τῆς δευτέρας ἀποστολῆς ὥστε νὰ προβληματίσει τὴν Ἐπιτροπὴ, πού ὄρισε ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἂν ὁ δρόμος πού ἀκολουθήθηκε ἦταν ὁ σωστός. Τοὺς προβληματισμούς καὶ τὰς ἐπιφυλάξεις τῆς ἡ Ἐπιτροπῆ τοὺς μετέφερον εἰς τὸν

διὰ τὴν διασφάλισιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ἐλαχίστη ἀπὸ μέρους μου συμβολὴ εἰς τὸ δράμα ἐνὸς λαοῦ πού ἀγωνίζεται, διότι ἀκόμη ἀγωνίζεται, διὰ ἐλευθερίαν καὶ δικαιοσύνην.

Ἡ προετοιμασία ἐστέφθη ἀπὸ πλήρη ἐπιτυχία. Ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἀμέσως ἐνέκρινε τὰ ζητηθέντα ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Γεράσιμον Ἀποστολάτον, δύο μεταγωγικά ἀεροπλάνα τύπου HERKULES, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ μεταφέρουν 35 τόννους τρόφιμα. Ἡ ἀναχώρησις καθορίσθηκε διὰ τὴν Μ. Τετάρτη τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιον Ἐλευσίνας. Τὴν παραμονὴν κατόρθωσα καὶ ἐπικοινωνήσασα τηλεφωνικῶς, στὶς δύο τὸ μεταιμσονύκτιον, μὲ τὸν Ἑλληνομαθῆ Ἐπίσκοπον Τιργοβιστίου Βασίλειον, ὁ ὁποῖος καὶ μᾶς ἀνέμενε εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Βουκουρεστίου ὅπου ἐφθάσαμεν εἰς τὰς 11,30 μετὰ ἀπὸ ἕνα θαυμάσιον ταξεῖδι. Μικρὲς σύντομες διατυπώσεις, ἀναγκαῖες διευκρινήσεις διὰ τὰ ὅσα προσορίζονταν νὰ διανεμηθοῦν μὲσφ τοῦ Πατριαρχείου τριάκοντα τόννοι διάφορα τρόφιμα τῆς Ἐκκλησίας μας, δηλαδὴ τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ μας τὴν ὁποῖαν ἐξεδήλωσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Μακαριωτάτου. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ τοισθῆ ἡ ἀρτία μεθοδικότης τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη καὶ τῶν συνεργατῶν του εἰς τὰ θέματα τῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ παραλαβὴ καὶ ἡ φόρτωσις εἰς τὰ ἀναμενόμενα φορτηγὰ ἄρχισε ἐνῶ ἐγὼ συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατον Ἅγιον Τιργοβιστίου ἀναχώρησα διὰ τὸ Βουκουρεστίον ὅπου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος μὲ ἀνέμενε, ἐν μέσω τῶν ἑξ συνεργατῶν Του Ἀρχιερέων. Οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οἱ ὁποῖοι συνοδευαν τοὺς πέντε τόννους τοῦ φορτίου ἀνεχώρησαν, ὅπως καὶ τὰ πληρώματα τῶν δύο ἀεροσκαφῶν διὰ μίαν σύντομον ἐπίσκεψιν γνωριμίας μὲ τὸ ταλαιπωρημένον Βουκουρεστίον. Τὸ θέημα εἰς τοὺς δρόμους τοῦ γνωστοῦ εἰς ἐμὲ Βουκουρεστίου εἶναι συγκλονιστικό. Στὸ ἀθεοκρατούμενον ἄλλοτε Βουκουρεστί σήμερα παντοῦ σταυροί, καντήλια, εἰκόνας, λουλούδια ὑπενθυμίζουν εἰς τὸν ἐπισκέπτην τὰ θύματα τῆς θηριωδίας τοῦ καταρρευσαντος καθεστώτος.

Ἡ συνάντησίς μου μὲ τὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας συγκινητικὴ. Γνωστός μου ὁ Μακαριώτατος πολ-

Ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία σὲ κίθουσα τοῦ ἀεροδρομίου.

διαρκῶς ἐνδιαφερόμενον καὶ ἐνημερούμενον λεπτομερῶς Μακαριώτατον Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιεπίσκοπον κ.κ. Σεραφεῖμ. Μιὰ σκέψις ἦταν ἡ συνόδευσις τῆς τρίτης ἀποστολῆς καὶ ἡ παράδοσις εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Πατριαρχεῖον τῆς Ρουμανίας, τὸ ὁποῖον θὰ ἐφρόντιζε νὰ φθάσουν στὸν λαόν. Τὸ πρόβλημα εἶχε τὴν δυσκολίαν ὅτι ἐπλησίαζεν τὸ Πάσχα καὶ καθίστατο ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς συμπαραστάσεως ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσωπον πού θὰ μπορούσε νὰ δεχθῆ αὐτὴν τὴν θυσίαν ἐντὸς τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς ἀπὸ μέρους μου ἦταν πράξις ὑπακοῆς εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Μακαριωτάτου

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ*

Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ἐκτεθέντων συνάγεται ὅτι κατὰ τοὺς ἀποστολικούς ἀκόμη χρόνους ὑπῆρχον μερικαὶ εἰκόνες, ἐκ τοῦ φυσικοῦ κατασκευασθεῖσαι, τῆς Παναγίας, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τινων ἐκ τῶν Ἀποστόλων. Ἡ ἀντίθετος γνώμη δύο πράγματι ἐγκρίτων ὀρθοδόξων ἐρευνητῶν, τῶν Μανουὴλ Γεδεών καὶ Κωνσταντίνου Καλλινίκου, εἶναι ἀσφαλῶς ἀβασάνιστος, καθόσον διευτυπώθη ἐν ἀγνοίᾳ τῶν περὶ τῶν εἰκόνων τούτων γραπτῶν μαρτυριῶν²⁶. Εἰδικώτερον τὰ λόγια οὗ Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Καλλινίκου, «*Αἱ πρῶται δεσποτικαὶ εἰκόνες οὐδὲν τὸ κοινὸν πρὸς τὸ αὐθεντικὸν χαρακτῆρα τοῦ Σωτῆρος ἔφερον*», διευτυπώθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χωρίου Β΄ Κορ. 5, 16-17: «*Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν*». Πλὴν ὅμως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀντιδιαστέλλει εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τὴν γνώσιν του, περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸ τῆς κλήσεώς του εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἀπὸ τὴν γνώσιν του, περὶ τοῦ ὄντος ἀκαταλήπτου ἐν-

ανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε μετὰ τὴν κλήσιν του.

Δεύτερος ἐσωεκκλησιαστικὸς παράγων καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὑπῆρξεν αὐτῇ αὐτῇ ἢ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: α) Περὶ τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς μακαριότητος τῆς ψυχῆς ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν τὴν χάριν τῆς θείας ἀπολυτρώσεως τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔζησαν καὶ ἀπέθανον «*ἐν Κυρίῳ*». Τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «*Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται*» (Ἰω. 11, 25-26) ὑπηγόρευσαν ἐνωρίτατα τὴν ἀπεικόνισιν τῆς μορφῆς καὶ τῆς παραστάσεώς Του ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων καὶ τῶν τάφων πολλῶν χριστιανῶν, εἰς τὰς κατακόμβας καὶ τοὺς εὐκτηρίους οἴκους τῶν χριστιανικῶν κοιμητηρίων. β) Ἐπίσης ἡ διδασκαλία τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας, ὡς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπηγόρευσε τὴν ἀπεικόνισιν τῆς παραστάσεως τοῦ σώματός Του εἰς τοὺς πυθμένας τῶν ἁγίων Ποτηρίων τῆς θείας μεταλήψεως, ἥδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 6' αἰῶνος²⁷.

Τρίτος ἐξόχως ἀποφασιστικῆς σημασίας παράγων

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 236 τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 τεύχους.

26. Μ.Ι. Γεδεών, ΜΕΕ 9,343Γ. Κ. Καλλινίκου, Ὁ Χριστιανικὸς ναός..., ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1921, 326.

27. Ὁρα Γερτυλλιανοῦ, De pudicitia c.7. Migne P.L. 2, 1043B-C. Αὐτόθι, c.10. PL. 2, 1057. Πρβλ. E. Lucius, Die Anfänge des Heiligenkults in der christlichen Kirche, Tübingen 1904, 196.

λά χρόνια προτοῦ ἐκλεγεί Πατριάρχης, μὲ ὑπεδέχθη μὲ ἀνοιχτὰς ἀγκάλας ἐκφράζοντας μὲ τὰ θερμότερα κισθήματα ἀγάπης καὶ τιμῆς τὴν εὐγνωμοσύνην Του πρὸς τὸν Σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ τὴν ἔμπρακτον ἠθικὴν καὶ ὕλικήν συμπαράστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν σκληρῶς δοκιμαζόμενον Ρουμανικὸν λαόν. Στὸν Μακαριώτατον κ. Θεόκτιστον παρέμεινα περίπου τρεῖς ὧρες εἰς τὴν διάρκεια τῶν ὁποίων παρετέθη λιτὸ γεῦμα καὶ διεσχίσθη συζήτησις γύρω ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ ἀσφαλῶς ἀλλάζουν τὴν ἱστορίαν ὄχι μόνον τῆς Ρουμανίας ἀλλὰ ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης μὲ ἐπιπτώσεις εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἐκεῖνο ποὺ μὲ συνεκλόνησε ἦταν τὸ ἐξῆς: Μετέφερα εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην τὴν ἐπιθυμία

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας νὰ γνωρίζῃ ποιὰς ἀνάγκης ἀμέσους ἀντιμετωπίζει τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τὸν λαὸν τῆς Ρουμανίας. Ἡ ἀπάντησις ἦταν: «Θέλουμε εἰκόνας, εἰκόνας μικρὰς καὶ μεγάλας διὰ τὸν λαόν. Ὁ Λαὸς μας ἔχει πολλὰς ἀνάγκας. Αὐτὸ ποὺ ὅμως προέχει εἶναι ἡ ζητούμενη ἀπ' αὐτὸν πνευματικὴ τροφή καὶ τὰ πρότυπα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Λαὸς μας δυσῶ γιὰ Ὁρθοδοξία καὶ Ἐλευθερία». Αὐτὰ τὰ συμπεράσματα μὲ ἔκαναν νὰ λησμονήσω τὸν κόπον ἐνδὸς ταξιδίου μὲ προσωρισμὸν τὴν Ρουμανίαν καὶ ἐπιστροφὴν αὐθημερόν. Μεγάλῃ Τετάρτῃ! ἡ πρώτη εἰς τὴν ζωὴν μου μακρὰ ἀπὸ τὸ Θυσασιτήριο ἀλλὰ πλήρης ἀπὸ τὸν ἱερόν δωμὸν τῆς ἀγάπης.

διὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὑπῆρξαν αἱ πάνδημοι συνάξεις τῶν πιστῶν εἰς τοὺς τόπους τοῦ μαρτυρίου ἢ εἰς τοὺς τάφους τῶν πρώτων χριστιανῶν Μαρτύρων κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου των, ἢ ὅποια καὶ ἐτιμᾶτο ὡς ἡ γενέθλιος ἡμέρα αὐτῶν. Κατὰ τὰς συνάξεις ἐκείνας ἐψάλλοντο εὐχαριστήριοι ὕμνοι καὶ δοξολογίαι πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, διὰ τὴν γενναιότητα τῆς πίστεως τοῦ κάθε Μάρτυρος, ἀνεγινώσκοντο περιγραφαὶ τοῦ Μαρτυρίου των, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ προήλθον τὰ Μαρτυρολόγια καὶ τὰ Συναξάρια, ἐτελεῖτο ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον τὰ τίμια λείψανά των, ἢ τελεσιουργία τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, καὶ ἡ μετάληψις αὐτοῦ ὑπὸ πάντων τῶν συναχθέντων, ὡς ἡ οὐσιαστικωτέρα πνευματικὴ κοινωνία καὶ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ οὕτω τιμωμένου Μάρτυρος. Κατὰ τὰς συνάξεις ταύτας ἐτίθετο πάντοτε ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μάρτυρος ἢ εἰκὼν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν προσεκομίζον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ἢ ὁ προεστὸς τῆς κατὰ τόπους χριστιανικῆς κοινότητος. Οὕτω τὰ πάντα ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἐπέτειον ταύτην ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τοῦ τιμωμένου Μάρτυρος. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἔχει μεγαλυτέραν ἱστορικὴν καὶ θεολογικὴν ἀξίαν, καθόσον τὰ τελούμενα κατὰ τὰς συνάξεις ἐκείνας ἐπηρέασαν τὴν διαμόρφωσιν τῆς θείας λειτουργίας, ἴσως δὲ νὰ ὑπηγόρευσαν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς «θ ε ί α ς κ ο ι ν ω ν ί α ς», ὡς καὶ τὸν ὕμνον «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν Σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα». Τὴν μετάληψιν ὑπὸ πάντων τῶν συνηγμένων τῆς «θείας κοινωνίας» ἐπηκολούθηον καὶ πάλιν εὐχαριστήριοι ὕμνοι, τὰ νεκρικὰ δείπνα, αἱ τράπεζαι δηλαδὴ τῆς «ἀ γ ά π η ς». Κύριον δὲ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν Συναξέων τούτων ἦτο τὸ ἔντονον «ἐ ν θ ο υ σ ι α σ τ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν».

Ἡ προβολὴ τῆς εἰκόνος τῶν οὕτω τιμωμένων Μαρτύρων συνάγεται ἀπὸ τοὺς ἐγκωμιαστικούς ἐορταστικούς λόγους τῆς μνήμης αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλαν οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὡς οἱ Μ. Βασίλειος, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἀστέριος, ὁ Ἀμασειᾶς τοῦ Πόντου, κ.ἄ., κατὰ τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς τῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου ἐκάστου Μάρτυρος²⁸. Ἐκ τῶν ἐγ-

κωμιαστικῶν τούτων λόγων γίνεται σαφές ὅτι ἀπὸ μακροῦ τότε ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια, ἢ ὅποια ἐνωρίτητα κατέστη καθολικὴ τῆς Ἐκκλησίας πρᾶξις καὶ παράδοσις, τῆς τοποθετήσεως τῆς εἰκόνος τῶν τιμωμένων Μαρτύρων ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῶν, κατὰ τὰς ἐπετείους ἡμέρας τοῦ θανάτου των, κατὰ τὰς ὁποίας ἐωρτάζετο ἡ μνήμη αὐτῶν διὰ τῆς πανηγυρικῆς συνάξεως τοῦ πληρώματος τῶν κατὰ τόπους χριστιανικῶν κοινοτήτων, οὕτω πρὸ τοῦ τάφου καὶ ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Κατ' ἀρχὰς μὲν αἱ εἰκόνες αὐταὶ τῶν Μαρτύρων ἀπεικόνιζον τὴν μορφήν τοῦ προσώπου ἢ καὶ ὁλόσωμον τὸν Μάρτυρα. Βραδύτερον δὲ ἀπεικονίζοντο καὶ διάφοροι σκηναὶ τοῦ Μαρτυρίου ἢ καὶ τῆς ζωῆς τῶν Μαρτύρων. Δι' ὅλων αὐτῶν τῶν εἰκόνων ἐπεδιώκετο ἡ διατήρησις εἰς τοὺς ζῶντας πιστοὺς ζωηρᾶς τῆς ἀναμνήσεως τῆς γενναιότητος τῆς πίστεως τῶν Μαρτύρων. Ἐκαστος δηλαδὴ ἐξ αὐτῶν προεβάλλετο οὕτω διὰ τῶν εἰκόνων τοῦ ὡς πρότυπον τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν.

Εἶναι εὐρύτητα γνωστὸν, τὸ πόσον ἐπηρέασαν τὴν διαμόρφωσιν τῆς θείας λατρείας, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὸ ἐορτολόγιον ἀκόμη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὰ τελούμενα κατὰ τὰς ἱεράς πανδήμους συνάξεις τῶν πιστῶν ἀνὰ πᾶσαν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου τῶν Μαρτύρων. Ἡ προβολὴ δὲ τῶν εἰκόνων τῶν Μαρτύρων τούτων κατὰ τὰς αὐτὰς συνάξεις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἀποφασιστικώτερος παράγων καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῆς γενικῆς εἰσόδου αὐτῶν, ὅχι μόνον εἰς ὄλους τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπάσας τὰς ἀκολουθίας τῆς θείας λατρείας, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς κατοικίας τῶν χριστιανῶν. Ἡ ἀρξαμένη οὕτως εἴσοδος τῶν εἰκόνων τῶν Μαρτύρων εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ τοὺς ναοὺς συμπαρέσυρε τὴν εἴσοδον καὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων τοῦ Ἀρχιμάρτυρος καὶ ἀγωνοθέτου Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας Μητρός Του, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Οὕτω προβάλλεται τὸ χριστιανικὸν «Μ α ρ τ ῦ ρ ι ο ν» ὡς τὸ πνευματικώτερον κεφάλαιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτῆς. Τὸ χριστιανικὸν «Μ α ρ τ ῦ ρ ι ο ν» καὶ τὸ μυστήριον τῆς «θ ε ί α ς Εὐχ α ρ ι σ τ ί α ς» ἐκφράζουν οὕτω τὴν εἰς τοὺς αἰῶνας παρατεταμένην ἀπολυρωτικὴν δύναμιν τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀνεκτίμητον τούτων ἀξίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

28. Ὅρα Μ. Β α σ ι λ ε ῖ ο υ, Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μάρτυρα Γόρδιον καὶ τοὺς Ἁγίους Τεσσαράκοντα Μάρτυρας. Migne E.Π. 31, 484-526. Γ ρ η γ ο ρ ῖ ο υ Νύσσης, Εἰς τὸν μέγα Μάρτυρα Θεόδωρον καὶ εἰς τοὺς Ἁγίους Τεσσαράκοντα. Migne E.Π. 46, 736-787. Χ ρ υ σ ο σ τ ὸ μ ο υ, Ὁμιλία ἐγκωμιαστικὴ εἰς τὸν Ἅγιον Μελέτιον Ἀντιοχείας. Migne E.Π. 50, 515-518. Τ ο ὕ α ὐ τ ο ὕ, Ὁμιλία ἐγκωμιαστικὴ εἰς τὸν Ἅγιον Μάρτυρα Λουκιανόν. Migne E.Π. 50, 519-525. Ἀ σ τ ε ρ ῖ ο υ

Ἀμασειᾶς, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυραν Φωκᾶ. Migne E.Π. 40, 301-312. Τ ο ὕ α ὐ τ ο ὕ, Εἰς μαρτύριον τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἐκφρασις κλπ. Migne E.Π. 40, 333-351.

Τέταρτος ἐσωεκκλησιαστικός παράγων καθιερώσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὑπῆρξεν ἡ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀνοικοδόμησις ἐπωνύμων ναῶν, πρὸς τιμὴν ἑνὸς ἐκάστου τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀποκλειστικὴ χρῆσις τῶν ναῶν τούτων διὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λατρείας, κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ ἀναπτεταμένοι πρὸς διακόσμησιν ἐσωτερικοὶ χώροι καὶ ἡ λειτουργικὴ ἀρχιτεκτονικὴ διάταξις αὐτῶν, ὑπηγόρευσε τὴν ἐπέκτασιν τῶν θεμάτων τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας πέραν τῶν προσώπων τῶν Ἀγίων, κατὰ τὸ ἐορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τοὺς διαφόρους εἰκονογραφικοὺς κύκλους. Δι' αὐτῶν ἡ χριστιανικὴ εἰκονογραφία ἔφθασεν εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ τῆς θεολογικῆς ἀκμῆς τῆς, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Καταπληκτικὰ δημιουργήματα τῆς ἐποχῆς ταύτης, διὰ τὴν ἀριότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς καλλιτεχνικῆς τελειότητος, τὸ καθαρὸν ἐκκλησιαστικὸν ὕψος, καὶ τὰς συνθέσεις τῶν εἰκονιζομένων θεμάτων καὶ παραστάσεων, εἶναι αἱ πάσης φύσεως ναπογραφίαι, αἱ τοιχογραφίαι, τὰ μωσαϊκά, αἱ φορηταὶ εἰκόνες, καὶ αἱ μικρογραφίαι χειρογράφων, ἱερῶν ἀμφίων καὶ σκευῶν, αἱ ὁποῖαι σώζονται ἀκόμη καὶ κοσμοῦν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, τὰ μοναστήρια, τὰ εἰκονοστάσια τῶν πιστῶν καὶ τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον εἰδικὰ Μουσεῖα.

Τέλος ὑπογραμμίζεται ὅτι ἀποφασιστικὸν παράγοντα καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀπέτελεσαν καὶ αἱ ἀποφάσεις ἐκεῖναι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, διὰ τῶν ὁποίων κατεδικάσθησαν κυρίως αἱ πλᾶναι τῶν Δοκητῶν, τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν. Αἱ ἀποφάσεις αὗται συνέβαλον μεγάλως εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ γενικὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἐντόνου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θεολογικοῦ ὕψους τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Πρόκειται περὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει ἐντόνως τὴν πραγματικότητα τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἱερότητα τῶν θεμάτων τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον τὰς διακρίνει ἀπὸ τὰς ἀπεικονίσεις τῆς θύραθεν εἰκονογραφίας. Πράγματι εὐρίσκουν τὴν πραγματικὴν ἔκφρασιν τῶν ἡ ὀρθόδοξος Χριστολογία, ἡ Μαρριολογία, ἡ Ἐκκλησιολογία καὶ ἡ Σωτηριολογία, διὰ τῆς παραδοσιακῆς τεχνοτροπίας τῶν Ἀγιογράφων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας²⁹.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι πᾶσαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι προϋπέθετον τὴν χρῆσιν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν

προσκύνησιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, διὸ καὶ δὲν ἠσχολήθησαν μὲ αὐτάς, ἐκτὸς τῶν ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Καὶ ἡ μὲν ΣΤ' διὰ τοῦ 82ου κανόνος τῆς ἐπέβαλε τὴν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ παράστασιν τοῦ θνήσκοντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ τῆς μέχρι τότε συνηθιζομένης παραστάσεως «τοῦ ἀμνοῦ τοῦ ἀϊροντος τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου» (Ἰω. 1,29). Ἡ δὲ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τὴν εἰκονομαχίαν καὶ ἀνεγνώρισε τὰς ἱερὰς εἰκόνας ὡς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων «ἐγκριτον καὶ θεοφιληθῆσεμοθεσίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ». Καὶ δι' αὐτῶν ἐκφράζεται ἡ ἄκρα συγκατάβασις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον. Διότι καὶ δι' αὐτῶν καθίσταται ὄρατὴ ἡ μυστικὴ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ διευκολύνεται ἡ ἄμεσος προσωπικὴ κοινωνία κάθε χριστιανοῦ μετὰ πάντων τῶν ἐν οὐρανοῖς Ἀγίων τοῦ Θεοῦ, ὅλων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι συνιστοῦν τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τιμῶνται ἐξ ἴσου μετὰ τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς θείας λατρείας ὡς μέσα ἀγιασμοῦ καὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου.

(Τέλος)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- * Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, ΑΘΩΟΣ (ἀπάντησις σὲ 56 ἐρείσματα τῆς ἀπιστίας).
- * Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνῶ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
- * Καθηγ. Βλασίου Φειδᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988).
- * Ἐπικ. Καθηγ. Γ. Ἀντουράκη, Ο ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ.
- * Καθηγ. Ἰωάννου Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ, τόμοι Α' καὶ Β'.

Ἐ π α ν ε κ δ ὀ σ ε ι ς

- * Ἀρχιμ. Ἐπιφ. Θεοδωροπούλου, ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ (μὲ ἐρμηνεία, Ε' ἔκδοσις).
- * Καθηγ. Στυλ. Παπαδοπούλου, Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ: Βασίλειος Καισαρείας (Β' ἔκδοσις).
- * Ἀρχιμ. Ν. Πρωτοπαπᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΑΓΙΑ (Γ' ἔκδοσις).

29. Ὁρα Φωτίου Κόντογλου, Ἐκφρασις... τῆς Ὀρθοδόξου Ἀγιογραφίας, Ἀθῆναι 1960, τόμοι 1-2.

ΕΠΙΔΟΣΙΣ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΠΑΤΡΩΝ κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ*

Μετά ταῦτα καὶ ἐνῶ ἡ ἐόρτιος ἐκδήλωσις ἔφθανε πρὸς τὸ τέλος, τὸν λόγον ἔλαβε πλέον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος, θαύτατα συγκεκινημένος ἀπὸ τὰς ζωηρὰς συνασθηματικὰς ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ ἀγάπης τῶν ὁμιλητῶν καὶ τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπως καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιδαψιλευθείσας τιμὰς πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπόν του. Δὲν περιώρισε τὸν λόγον του εἰς τὴν ἔκφρασιν εὐχαριστιῶν μόνον, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔλκυστικὴν ὁμιλητικὴν του ἰκανότητα, μὲ τὴν «χαριτωμένην συστολήν» ποῦ τὸν διακρίνει, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Ἀγαθόνικου, μὲ τὴν ἐπιδολητικὴν καὶ μεγαλοπρεπεῖ ἑξωτερικὴν ἐμφάνισίν του, οἰστηλατούμενος ἀπὸ τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας, ἐπὶ ἤμισυν αἰῶνα, ἐνεφύτευσε εἰς τὰς φυχὰς τῶν ἀκροατῶν του, ἐξέθεσε «σκέψεις καὶ συνασθημάτα εἰς τὸ χρυσοῦν ἰωβηλαῖον τῆς ἱερωσύνης» του, διακρινομένου διὰ τὸν ἔντονον χριστοκεντρικὸν καὶ ἀγιογραφικὸν χαρακτήρα των.

Ἐν ἀρχῇ ἀνεφέρθη εἰς τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὴν πορείαν τῆς κλήσεώς του εἰς τὴν ἱερωσύνην ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως καὶ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, ἐπληροφόρησε τὸ ἀκροατήριον διὰ τὴν ὅλην διακονίαν του εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ περιέγραφε «σιγημὲς καὶ ὄρες τῆς ζωῆς του ἱερώτατες καὶ ἀγιώτατες, πλήρεις χάριτος καὶ εὐδοκίας Θεοῦ», ἀναφερθεὶς εἰδικῶς καὶ εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν του διακονίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Πατρῶν. Εἶπε δὲ χαρακτηριστικῶς ὅτι «ἐὰν ἀνεφέρθημεν εἰς τοὺς κρισίμους σταθμοὺς τῆς πεντηκονταετοῦς ἱερατικῆς σταδιοδρομίας ἡμῶν, ἠθελήσαμεν νὰ σημειώσωμεν κυρίως τὴν πορείαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἔμ' ἐμέ, οὗ ἔνεκεν ἔχρισέ με' (ἱερέα καὶ ἐπίσκοπον), διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι καὶ ἱερουργῶ καὶ ποιμαίνω τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἥδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, εἰς τὴν ἀποστολικὴν Μητρόπολιν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀγδρέου». Καὶ προσέθεσε ἀκόμη ὅτι προσέφερε τὴν «χάριν» τῶν ἀγίων μυστηρίων καὶ τὴν «ἀλήθειαν» τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τέκνα του ἐν Κυρίῳ ἐπὶ ὑπερπεντήκοντα συναπτὰ ἔτη «διὰ νὰ κατευθύνῃ αὐτοὺς εἰς νομὰς σωτηρίου» καὶ «ὁδηγῇ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» καὶ «εἰς τὴν δόξαν... τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν» τὴν αἰώνιον. Ἠδὲχαρίστη-

σεν ἀκαλόπως τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν ἑορτασμοῦ καὶ ἐκδόσεως τοῦ τιμητικοῦ Τόμου καὶ ὅλους ὄσους συνέβαλον διὰ τῶν συγγραφῶν των εἰς τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ, τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἐκπρόσωπον αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτην Ἀρτης κ. Ἰγνάτιον, τοὺς παρισταμένους Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, μὲ ἰδιαίτεραν ἀναφορὰν εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον «προθύμως καὶ θαυμαστῶς εἰσηγηθέντα καὶ συντονίσαντα τὴν ἐκδήλωσιν», τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικον «δι' ὅσα εὐφημία ἢ ἀγάπη του διετύπωσε περὶ τοῦ προσώπου του», τὸν διακεκριμένον ἐπιστήμονα κ. Τάσον Γριτσόπουλον, πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ τιμητικοῦ Τόμου καὶ δι' ὅσα ἐκοπίασε «μερμινήσας ἀόκως διὰ τὴν αἰσίαν ἔκδοσιν καὶ ἐπιμελημένην καὶ ἀρτίαν καὶ καλαίσθητον ἐμφάνισιν τοῦ Τόμου», τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ἀρχῶν τῆς Πόλεως «διὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἀδρόφρονας προσφωνήσεις των», καθὼς καὶ τὸν συμπολίτην του κ. Στέφανον Ἡμελλον, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν «διὰ τὰ καθ' ὑπερβολὴν καλὰ του λόγια, διὰ τῶν ὁποίων εὐηρεστήθη νὰ τὸν προσαγορεύσῃ». Ἀπηύθυνε τὰς πατρικὰς του εὐλογίας πρὸς τοὺς συνεργούς του ἐπιτελεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πρὸς τὰ παριστάμενα εἰς τὴν ἐκδήλωσιν μέλη «τοῦ τιμίου προεδυτηρίου καὶ τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας», καθὼς ἐπίσης καὶ πρὸς τὸν περισσῶτα λαόν, ἐπεσφράγισε δὲ τὴν ὁμιλίαν του μὲ ἐμπνευσμένην σύντομον προσευχὴν, τὴν ὁποίαν παραθέτομεν μαζί μὲ ὅλην τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ:

Μὲ συγκίνησιν πολλὴν ὁ Ἀπ. Παῦλος ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ καὶ γράφει πρὸς τὸν μαθητὴν του Τιμόθεον, ἐπίσκοπον τῆς Ἐφέσου: «Χάρις ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγάπησατο, θέμενος εἰς διακονίαν» (Α' Τιμ. 1,12).

Μὲ ὁμοίαν συγκίνησιν καὶ ἐγὼ ἀνομολογῶ, κατὰ τὴν εἴσημον ταύτην ὥραν τῆς δολοκλήρωσεως τοῦ «ἐμμαντοῦ τῆς χρησιότητος τοῦ Θεοῦ» (Ἦσ. 61,2. Λουκ.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 242 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

4,19), πὸ μὲ ἠξίωμε νὰ διανύσω μετὰ πενηκονταε-
τῆ διαδρομῆν εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον, τὴν ἐκ βάθους
φυγῆς καὶ καρδίας εὐχαριστίαν μου καὶ δοξολογῶ
τὸ ὑπερῦμνητον ὄνομα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν, «ὅτι
πιστὸν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν» ἱερατικὴν
καὶ ἀρχιερατικὴν.

Ἀναπολῶν δὲ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὴν πορείαν τῆς
κλήσεώς μου εἰς τὴν ἱερωσύνην, ἔχω πολλοὺς λόγους
νὰ ἀναφερθῶ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ δώσω λεπτομερεῆ τὴν
μαρτυρίαν τῆς κλήσεώς μου ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρ-
χιερέως καὶ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ πληροφόρη-
σιν τῆς διακονίας μου εἰς τὴν ἁγίαν Του Ἐκκλησίαν,
ὅπου Ἐκεῖνος μὲ «ἔ θ ε ι ε ν ε ἰ σ δ ι α κ ο -
ν ἱ α ν».

*

Αἱ ἱερατικαὶ κλήσεις γίνονται πολλάκις ἀπὸ τῆς
«πρώτης ὥρας». Καὶ εἰς ἐμὲ ἡ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ
ἐξεδηλώθη ἐνωρίτατα· καὶ εἰς ἡλικίαν ἔνδεκα μό-
λις ἐτῶν ἀπεκρυστάλλωσε μέσα μου τὸν πόθον τῆς
ἱερωσύνης, ὅτις οὐδέποτε ἔσβησεν ἢ ὑπεβαθμίσθη.

Ἐχρησάσθησαν δύο ἐβδομάδες ἐτῶν, ἵνα ἡ κλή-
σις ὠριμάσῃ ἐπαρκῶς, ὥστε ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατο-
λῆς τοῦ 25ου ἔτους τῆς ἡλικίας μου νὰ σημάτῃ ἡ
ὥρα τῆς χειροτονίας μου εἰς διάκονον. Καὶ νὰ ἀρχί-
σῃ ἔκτοτε ἡ ἤδη ἀριωθεύσα πενηκονταετῆς λειτουρ-
γία μου εἰς τὸ ἅγιον Θυοιαστήριον.

Στιγμὲς καὶ ὥρες ἱερώτατες καὶ ἀγιώτατες.
Πλήρεις χάριτος καὶ εὐδοκίας Θεοῦ!

20 Δεκεμβρίου 1938 Πρὸ ἱεσοῶρων ἡμερῶν —τὰ
Χριστούγεννα— ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ νέος
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσάνθος ὁ ἀπὸ Τραπε-
ζοῦντος. Καὶ ἀνεζήτησε τὸν Ἀρχιδιάκονόν του. Καὶ
ὁ κλήρος ἔπεσεν ἐπὶ (ἄλλον) Ματθίαν —τὸν ὀμιλοῦν-
τα— «καὶ συγκαταεργασίθη μετὰ τῶν [ἱερατικῶν ἀν-
δρῶν]» (Πράξ. 1,26), διὰ νὰ προΐσταιται τῶν διακό-
νων τῆς Ἱερῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Μετὰ δύο
ἐβδομάδας —ἡμερῶν τώρα— ὁ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυ-
ρίου καὶ ἐκλεγείς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου χειροτο-
νεῖτο (τὴν 15ην Ἰαν. 1939) εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς ἐνο-
ρίας του (Ἀγ. Νικολάου «Πεντακλίων» - Ἀθηνῶν),
ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἐβαπτίσθη καὶ ἠνδρώθη καὶ ἐγι-
νώσκω ἤδη ὡς θεολόγος καὶ κατηχητὴς καὶ ἱερο-
φύλακτος τοῦ ναοῦ αὐτοῦ. «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνε-
κε». Ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἱερατείας μου ἐσημειώθη διὰ
τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου.

*

«Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ
φύραμα —λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος· καὶ εἰ

Ὁ τιμώμενος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος
ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου.

ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι» (Ρωμ.
11,16).

Ὁ χειροτονηθεὶς ἔπρεπε νὰ συνειδητοποιήσῃ κα-
λῶς «ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῶν» (Μάρκ. 5,33). Καὶ νὰ ἐκ-
κινήσῃ μὲ ἁγίαν ἀπαρχὴν εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ λει-
τουρηγῆματός του.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ ἔδωσε διήμερον διάστημα
«καταρτισμοῦ... εἰς ἔργον διακονίας» (Ἐφεσ. 4,12)
καὶ ἀνάληψιν τῶν εὐθυνῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς
Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ὁ δὲ νυμφαγωγός μου εἰς τὴν κλῆσιν ταύτην,
ἀείμνητος Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας, ὁ πολὺς Π.
Τραπεζέλας, μὲ ἐδίδαξε σχετικῶς, ὅτι καλὴν καὶ εὐ-
τυχῆ ἀπαρχὴν ἀπειτέλεσεν ἡ πρόθυμος καὶ ἀνεπιφύ-
λακτος ἀποδοχὴ τῆς κλήσεως, ὡς φωνῆς Θεοῦ, διὰ
τῆς Ἐκκλησίας, ἀπευθυνθείσης. Διότι, (μοῦ ἔλεγεν)
εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Θεοῦ δὲν δικαιούται ὁ ἄνθρωπος
—μολονότι ἐλεύθερος καὶ αὐτεξούσιος— νὰ εἴπῃ
ὄχι! Καὶ ὁ οἰκείος πνευματικὸς μου πατήρ, (ἀεί-
μνητος καὶ αὐτὸς ἱεροκλήρυξ π. Πολύκαρπος Ἀνδρώ-
νης), μοῦ ἐτόνωσε τὴν διάθεσιν πρὸς τὴν ἀπόφασιν

τῆς ἀγαμίας καὶ τῆς μοναστικῆς ἀφιερώσεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Δύο δὲ ἀκόμη σημαίνοντες πνευματικοὶ σύμβουλοι (Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας καὶ Δημ. Παναγιωτόπουλος) ἐπότισαν τὴν ρίζαν μου ὡς νεοφύτου κληρικοῦ —διὰ τὰ εἶναι καὶ «ἡ ρίζα ἁγία καὶ οἱ κλάδοι»— μὲ τὴν κατανόησιν ὅτι ὁ Θεὸς καλεῖ δι' ἀνθρώπων, καὶ διὰ τῶν γεγονότων θεβαίως καὶ διὰ τοῦ ἄνωθεν φωτισμοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν μὲ πολλὴν διακριτικότητα ἄφηναν τὰ ἐννοηθῆ ὅτι καὶ εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ὁ Θεὸς ὁμιλεῖ καὶ καλεῖ. Δὲν τὸ ἔλεγον ὅμως ρητῶς καὶ ἀπεριφράστως, διὰ τὰ μὴ διασθῆ κάπως ὁ «καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ» (Ἐβρ. 5,4), ἀλλὰ τὰ ἀφεθῆ τὰ ἀκούσῃ ἐκ τῆς ἰδίας του συνειδήσεως καὶ ἀδιάστου προαιρέσεως τὸ ν α ἰ, ἀλάλει, Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου».

Ὁ ὑποηγήσιος κληρικὸς τοὺς παρακαλοῦσε: «θεβαίωσατέ με ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα καὶ ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶμαι ἔτοιμος τὰ τὸ ἀποδεχθῶ ἀμέσως καὶ ἀνεπιφυλάκτως. Καὶ ἐκεῖνοι ἀπαντοῦσαν ἐμμέσως· καὶ οὕτως εἰπεῖν ὑπερνόουν τὸ τοῦ Παύλου «δοκῶ δὲ καὶ γὰρ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν» (Α' Κορ. 7,40). Πὸν ἐσήμεναιεν ὅτι καὶ ἡμεῖς πὸν σὲ ἐνθαυρόνομεν ἐνεργοῦμεν ὡς κατενώπιον τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 2,17).

Ἔπειτα ὅμως, ὅταν ἡ συναίνεσις τοῦ ὑποηγήσιου ὑπῆρξεν ἀδιάστως καὶ ἐπιχολούθησεν ἡ χειροτονία, πάντες οἱ συμβουλευσάντες καὶ παροτρύναντες με ἔλεγον καὶ ὡμολόγουν σαφῶς ὅτι κατὰ κάποιον τρόπον ἐπέθεσαν καὶ αὐτοὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἔγιναν κοινωνοὶ τῶν εὐθυνῶν μου.

Διὰ πάντων δὲ τῶν ἀνωτέρω ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ ἐτελεσφόρησε ἀλλὰ καὶ ἀπεσαφηνίσθη. Καὶ δὲν ἐπεσον εἰς τὸ κενόν. Ἐῖη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.

*

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ρίζας καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἱερατικῆς μου ζωῆς.

Περαιτέρω ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ παρακολουθεῖ τὸν γενόμενον λειτουργὸν Του εἰς τὰς ἐπὶ μέρους φάσεις τῆς ἀποστολῆς του. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁ «θέμενος εἰς διακονίαν» καὶ προσδιορίζων καὶ ἐπιμετρῶν εἰς ἕνα ἕκαστον τὰ ὄρια καὶ τὰ πλαίσια τοῦ λειτουργήματος καὶ τῶν εὐθυνῶν του.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔγινε σαφὲς εἰς ἐμὲ ὅτι ἐτάχθην εἰς τὸν διοικητικὸν καὶ τὸν εὐρύτερον ποιμαντικὸν τομέα τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ προσέκυπτεν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, θέσεως διοικητικῆς ἐν πολλοῖς, ὁ κάτοχος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ εὐθὺς μετὰ τὸν Πρωτοσύγκελλον δεύ-

τερος ἐπιτελῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μὲ ἀνάλογον δικαιοδοσίαν (ἐπὶ τῶν διακόνων καὶ μὲ δικαίωμα ὑπογραφῆς ἐγγράφων καὶ ἀναπληρώσεως ἐν ἀπουσίᾳ ἢ κωλύματι τοῦ Πρωτοσυγγέλλου). Δὲν ἐπρόκειτο δηλ. περὶ ἀπονομῆς ἀλλῶς τοῦ ὁφφικίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου διὰ μόνον τὸ τελετουργικὸν προβάδισμα, ἀλλὰ περὶ τηρήσεως τῆς «τάξεως» τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς παρ' αὐτῷ θέσεως καὶ ἀρμοδιότητων τοῦ Μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου προερχόμενος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσάνθος ἐτήρει ἀπαρασάλευτως τὸ Τυπικὸν καὶ τὴν Τάξιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' οἱ χειραγωγῆσαντές με εἰς τὰ πρῶτα βήματά μου ὡς κληρικοῦ εἶχον δι' ἐμὲ τὴν προοπτικὴν ἐξελίξεώς μου μᾶλλον ὡς ἱεροκήρυκος, ἐργάτου τοῦ Εὐαγγελίου ἀφιερωμένον κυρίως εἰς τὸ διδακτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐξενίζοντο διὰ τὴν ἐπίδοσίν μου εἰς τὰ διοικητικὰ καὶ διὰ τὸν ζῆλόν μου εἰς τὰ τελεουργικά. Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ ἀντιστοίχως ἤρχισα τὰ διαφοροποιεῖσθαι ἐναντι τῆς τοιαύτης μονομεροῦς ἀντιλήψεως ἐκείνων καὶ τὰ αἰσθάνωμαι ἄλλως τὴν κλήσιν μου καὶ τὴν σταδιοδρομίαν μου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἦτο προφανὲς ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐφοβοῦντο μήπως ἐμφανισθῶσιν εἰς ἐμὲ πρῶτα δείγματα ὅτι «ἐπισκοπῆς ὀρέγομαι, καλοῦ ἔργου —ἔσιου— ἐπιθυμῶν» (Α' Τιμ. 3,1)· καὶ ὁ φόβος των δὲν ἦτο ἄσχετος μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ Ἀπ. Παύλου, «ἵνα μὴ τρωθῆς εἰς κρῖμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου» ὁ «σέβρυτος» (νέος τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἱερατικὴν κλήσιν) ἀρχιεπίσκοπος (Α' Τιμ. 3,6). Ἄλλ' αἱ βουλαι τοῦ Θεοῦ ἐνωρίτατα ἐξεδηλώθησαν πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν.

Μετὰ πενταετῆ ἀρχιεπισκοπικὴν καὶ οὐδὲ κἄν διετῆ θητείαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀρχιεπισκόπου, εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον εἰτέθη θέμα προαγωγῆς μου εἰς ἐπίσκοπον - βοηθὸν τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου, προεδρεύοντος τότε τῆς Ἱ. Συνόδου, διότι ὁ ἐπόμενος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Δαμασκηνὸς ἦτο Ἀντιβασιλεὺς τῷ 1945, καὶ ἡ μητρόπολις Θεσσαλονίκης εἶχεν ἄμεσον ἀνάγκην βοηθοῦ ἐπισκόπου.

Τὸ σημαντικὸν δι' ἐμὲ καὶ τὴν κλήσιν μου ἦτο εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην ὅτι, μάλιστα τριακονταετῆ, ἡ Ἱ. Σύνοδος μὲ προέτεινε διὰ τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἡ πλειονοψηφία αὐτῆς (6 ψῆφοι θετικαὶ καὶ 5 ἀρνητικαὶ) ἐζήτησεν τὴν ἐκδοσίν τοῦ Β. Διατάγματος ἐγκρίνοντος τὴν ἐκλογὴν τοῦ τριακονταετοῦς ὑποηγήσιου ὡς ἐπισκόπου. Ἐν τούτοις δὲν ἐτελεσφόρησεν ἡ Συν-

οδική εκείνη απόφασις· και μολονότι υπεργηφισθείς, ἀλλὰ και παμνηφει κριθείς ἄξιος τῆς θέσεως, ἐν τέλει δὲν ἐχειροτονήθη τότε ἐπίσκοπος, διότι ἡ μειονοφηφία ἐπεκαλέσθη τὸν Ἀντιβασιλέα Δαμασκηνὸν και ἐκεῖνος εἰδοποίησε τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ ἐκδόσῃ τὸ Διάταγμα.

Ἄρα γε πρέπει νὰ ἀναφέρω ὅτι τῆς μειονοφηφίας ἠγγεῖτο ὁ προκατόχος μου Μητροπολίτης Πατρῶν Θεόκλητος, πὸν δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ διαισθανθῇ ὅτι ἡ πρόκρισις ἐκείνη ἀφεῶρα τὸν μέλλοντα διάδοχόν του; Και μήπως θὰ πρέπει νὰ ἀποσιωπήσω ὅτι και ἡ ἀντίδρασις τοῦ Ἀντιβασιλέως εἶχε ὡς κίνητρον τὸ ὅτι ὁ προτεινόμενος ἦτο ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀντ' αὐτοῦ πρότερον ὑφωθέντος εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Χρυσάνθου;...

Ἄλλ' εἶναι ἀμειταμέλητα τὰ χαρίσματα και ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ», λέγει πάλιν ὁ Ἀπ. Παῦλος (Ρωμ. 11,29). Και ὁ τότε ἐπισημανθείς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δι' ἀρχιερατεῖαν, «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλ. 4,4) — ὕστερα ἀπὸ ὀλόκληρον εἰκοσαεταῖαν — ἔλαβε τὸ χάρισμα τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν 22αν Νοεμβρίου (σὺν σήμερα) τῷ 1965!

Οὕτως ἠδὲ ὁ Θεός· «ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ» (Ρωμ. 9,16). Αὐτὸς ἐπιφυλάσσει εἰς τοὺς «ζητοῦντας τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα» (Α' Κορ. 12,31) τὸν χρόνον και τὸν τρόπον και τὸν προορισμὸν τῆς χορηγήσεως τῶν χαρισμάτων Του.

Εἰς τὸ διάστημα τῆς μεσολαβησάσης εἰκοσαεταίας εἶναι γνωστὸν ὅτι και' ἐπανάληφιν ἀνεβάλλετο συνεχῶς ἡ προαγωγή και ὑφωσις μου «ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ και ἐν καθέδρα προεστυτέρων» (Ψαλ. 106,32). Και πολλάκις ἐγνώρισα τὴν δοκιμασίαν πὸν ἐκφράζει τὸ λόγιον «ἐνῶ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει» (Ἰω. 5,7), χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ παραπονεθῶ ὅτι «ἀνθρώπον οὐκ ἔχω, ἵνα... βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν» τῆς ἀρχιερατικῆς χάριτος. Διότι μὲ ἠλέησεν ὁ Κύριος νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὸ θέλημά Του και νὰ μὴ προτάσσω τὸ ἰδικόν μου.

Ἄτιαν πάντως «ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μὲ ἀπέστειλε μητροπολίτην εἰς τὴν ἀκριτικὴν ἐπαρχίαν Ζιχνῶν και Νευροκοπίου, ἀντὶ τῆς μητροπόλεως τῆς Καβάλας, ὅπου εἶχε τεθῆ ἡ ὑποψηφιότης μου. Ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ πάλιν προσδιώρισε τὸν τόπον τῆς διακονίας. Ἐχω ἀκλονήτους λόγους νὰ πιστεύω ὅτι ἡ προσοπιική τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ εἶχε ὁρίσει και τὴν μετὰ κλησιν εἰς Πάτρας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐν καιρῷ, ἡ ἀπὸ τῆς Ζίχνης μετακλήσις ἦτο εὐκόλος, ἐνῶ ἡ ἀπὸ τῆς Καβάλας δὲν θὰ

ἦτο εὐλόγος. Διὰ τοῦτο και παμνηφει ἐπεκροτήθη ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν ἐκλεκτόρων Ἱεραρχῶν ἡ «διὰ καταισιάσεως», ὅπως λέγεται, πλήρωσις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν, τὴν 22αν Μαΐου 1974, διὰ τοῦ ὀμιλοῦντος και τιμωμένου σήμερον Μητροπολίτου.

* * *

Παροῦλλον ἔκιοτε πλείονα τῶν 15 ἐτιῶν ἀρχιερατείας μου ἐν Πάτραις. Ἡ περὶ αὐτῶν ὅμως «μαρτυρία» δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ. Ὁφείλω μᾶλλον νὰ ἀναμῆνω τὴν μαρτυρίαν τοῦ ποιμνίου μου. Ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος (Ἰω. 5,31) «ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής». Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων δὲν θεωρεῖται ἀξιόπιστον νὰ ὀμιλῆ κανεὶς διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τοῦ οὐρανίου Πατρὸς Του ὁ Χριστός. Και εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ οἱ πάντες ὑποκείμεθα. Ἄλλὰ και ἡ ἀπήχησις τῆς μαρτυρίας τοῦ ποιμνίου, μάλιστα δὲ τῶν συνειδητῶν και ἐνεργῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σημαντική διὰ τὸν Ἐπίσκοπον. Και «π ε ρ ι ο ι ε ὦ εἰς αὐτὸν «π ο λ λ ῆ ν π α ρ ρ η σ ι α ν ἐ ν π ί σ τ ε ι τ ῆ ἐ ν Χ ρ ι σ τ ῷ Ἰ η σ ο ὦ» (Α' Τιμ. 3,13), ὅπως λέγει πρὸς τὸν ἐπίσκοπον και μαθητὴν του Τιμόθεον ὁ Ἀπ. Παῦλος. Ἐὰν δὲ ἀνεφῆρθημεν εἰς τοὺς κρισίμους σταθμοὺς τῆς πεντηκονταετιῶς ἱερατικῆς σταδιοδρομίας ἡμῶν, ἠθελῆσαμεν νὰ σημειώσωμεν κυρίως τὴν πορείαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ «ἐπ' ἐμέ, ὃ ἔνεκεν ἔχρισέ με» (ἱερέα και ἐπίσκοπον), διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι και ἱερουργῶ και ποιμαίνω τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἠδη ἀπὸ πολλῶν ἐτιῶν εἰς τὴν ἀποστολικὴν μητρόπολιν τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Τιμᾶται δὲ σήμερον ἐν τῷ προσώπῳ μου ἡ ἐκθρέψασά με μήτηρ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία. Ἐνας ταπεινὸς ἐργάτης αὐτῆς πορίζεται ἀπὸ τὰ «δόδο δηνάριω» πὸν ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πανδοχέως — ἐπισκοπάτου και ἱερατείου τῆς Ἐκκλησίας Του — ὁ Χριστός (Λουκ. 10,35)· και προσφέρει τὴν «χάριν» τῶν ἁγίων μωστηρίων και τὴν «ἀλήθειαν» τοῦ Ἐθαγγελίου εἰς τοὺς ἀδελφοὺς και τέκνα του ἐν Κυρίῳ, ἐπὶ ὑπερπεντήκοντα ἠδη συναπτὰ ἔτη, διὰ νὰ κατευθῆνῃ αὐτοὺς εἰς νομάς σωτηρίους και «ὀδηγῆ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» και εἰς τὴν «δόδον... τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν» τὴν αἰώνιον. Αὐτὴ δὲ ἡ προσφορά του — εἴτε καλὴ εἴτε μετρία εἴτε πλημμελής — ὁ Θεός οἶδεν — παρετέθη ἐνώπιόν σας ὡς ὁ ἀμητιὸς τῆς πεντηκονταετιῶς ἐργασίας του εἰς τὸν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου.

*

Ἡ ὀργανοπική Ἐπιτροπὴ ἐπεσήμανε τὸ ἰσθη-

λαῖον ἔτος τῆς ἱερατείας μου καὶ ἐκίνησε πολλοὺς εἰς συμμετοχὴν, πρὸς συνεορτασμόν τῆς ἐπετείου καὶ πρὸς ἔξαρον τῆς πρὸς ἐμὲ εὐδοκίας ταύτης τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ.

Ἐδόθη ὑπερβάλλον τιμητικὸς χαρακτήρ εἰς τὴν προβολὴν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ταπεινοῦ ἔργου τοῦ τιμωμένου λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἀνείπον τὰς τιμὰς οἱ εὐμενεῖς προλαλήσαντες ὁμιληταί. Ἔνας δὲ ὀγκώδης Τόμος ὀκτακοσίων σελίδων ἀηρητίσθη διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς συμβολῆς ἐπιλέκτων συγγραφέων, διὰ τὰ μοῦ ἐπιδοθῆ ὡς θαυμασία ἀνθοδέσμη, «εἰς ὁμοίαν εὐωδίας πνευματικῆς».

Θερμότητα αἱ εὐχαριστίαι μου ἀπευθύνονται πρὸς πάντας ὅσοι διὰ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης των συνέβαλον εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ δημιουργίαν καὶ παρουσίαν τοῦ ἀποφιντοῦ ἑορτίου προγράμματος, καὶ τοῦ ὄλου «Πνευματικῶν συμποσίου», ὡς ἐπιγράφεται ὁ ἐκδοθεὶς τιμητικὸς Τόμος, τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου κοσμοῦν περιποῦδασι διαιτριβαὶ καὶ μελέται ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν καὶ φίλων ἐπιστημόνων πὸν εὐηρεστήθησαν τὰ ἀφιερῶσιν αὐτὰς εἰς τὴν ταπεινότητά μου.

Κορυφαίαν τιμὴν ἀποτελεῖ δι' ἐμὲ ἡ παρὰ τῆς Ἱεραῆς ἡμῶν Συνόδου ἐπιδαφιλευθεῖσα δι' εἰδικῆς εὐφῆμον μνείας ἐν Συνεδρία αὐτῆς καὶ δι' ἐπισήμου ἐκπροσωπήσεως εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδήλωσιν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀρτις κ. Ἰγνατίου, τὸν ὁποῖον καὶ προσωπικῶς ἀσπάζομαι καὶ εὐχαριστῶ.

Ὅμοιως ἀσπάζομαι ἐν Κυρίῳ καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς τοὺς ἀγαπητοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς, Σεβ. Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον προθύμως καὶ θαυμασιῶς εἰσηγηθέντα καὶ συντονίσαντα τὴν ἐναίσιμον ταύτην ἐκδήλωσιν καὶ Σεβ. Μητροπολίτην Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικον δι' ὅσα εὐφῆμα ἡ ἀγάπη του διετύπωσε περὶ τοῦ προσώπου μου.

Καὶ τὸν ἔτερον διακεκριμένον ἐπιστήμονα καὶ φίλον εἰσηγητὴν ἔλλογιμώτατον κ. Τάσον Γριτσόπουλον, ρέκτιν Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, ἰδιαίτερος εὐχαριστῶ διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ τιμητικοῦ Τόμου καὶ τὰ εὔσημα πὸν ἐπεφύλαξεν εἰς τὸν τιμώμενον καὶ ἔτι μᾶλλον τὸν εὐχαριστῶ δι' ὅσα ἐκοπίασε μεριμνήσας διὰ τὴν αἰσίαν ἐκδοσιν καὶ ἐπιμελελημένην καὶ ἀρτίαν καὶ καλαίσθητον ἐμφάνισιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐξαιρετοῦ Τόμου. Δίκαιον δὲ εἶναι τὰ ὁμολογῆσω ὅτι, ἀπὸ μέρους τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς συνέβαλε οπουδαίως εἰς τὴν προεργασίαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου, τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀναγκαίας ἀλληλογραφίας καὶ τὸν συντονισμόν τῆς ἐργῶδους ταύτης προσπάθειας ὁ ἀγαπητὸς καὶ ἐκλεκτὸς συνεργάτης ἡμῶν κ. Ἰω. Ἀθα-

νασόπουλος, Λυκείαρχος τοῦ Ἀρσακείου Λυκείου Πατρῶν, τὸν ὁποῖον ἐνθέρμως ἐπευλογῶ καὶ τιμῶ.

Τὸ ἐπίσημον πλαίσιον τοῦ παρόντος ἑορτασμοῦ τονίζει ἡ παρουσία τῶν ἀξιότιμων κυρίων Ἀσημάκη Καφετζῆ, Γεν. Γραμματέως τῆς Περιφερείας Δυτ. Ἑλλάδος, Νικολάου Τάγαρη, Νομάρχου Ἀχαΐας, καὶ Ἀνδρέου Καράβολα, Δημάρχου Πατρῶν, τοὺς ὁποῖους εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἀβρόφρονας προσφωνήσεις των. Ὡσαύτως τὸν ἀξιότιμον κύριον Πρύτανιν τοῦ Παν)μίου Πατρῶν Ἀλέξιον Λυκουργιώτην, διὰ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος τῆς περιοχῆς ἡμῶν τιμητικὴν προσαγόρευσιν. Καθὼς καὶ τὸν ἔλλογιμώτατον Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Στέφ. Ἡμελον, Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, ἐκλεκτὸν συμπολίτην μου, διὰ τὰ καθ' ὑπερβολὴν καλὰ του λόγια, διὰ τῶν ὁποίων εὐηρεστήθη τὰ με προσαγορεύση.

Τοὺς δὲ συνεργοὺς καὶ τοὺς ἐπιτελεῖς τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως ἡμῶν, τοὺς φέροντας μετ' ἐμοῦ τὸ θάρρος τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ κηρυκτικοῦ ἔργου καὶ παριστάμενα μέλη τοῦ τιμίου προεδυτερίου καὶ τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας ἐπευλογῶ πατρικῶς ἐν Κυρίῳ μετὰ πολλῆς τῆς ἀγάπης, ὁμοῦ μετὰ τοῦ περιεσιτώσας λαοῦ τοῦ συμμετέχοντος εἰς τὴν εὐφρόσυρον ταύτην σὺναξιν πρὸς τιμὴν καὶ «χ α ρ ἄ ν κ α ἰ σ τ ἔ φ α ν ο » τοῦ πολιτοῦ Ἱεράρχου των.

Σὺ δέ, Κύριε, ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας, ὁ καλέσας με εἰς τὸν ἅγιον καὶ ὑπερμέγιστον θαυμῶν τῆς ἱερωσύνης, πρόσδεξαι τὴν εὐχαριστίαν τοῦ δούλου σου καὶ ταπεινοῦ ἐπισκόπου, ὅτι με κατηξίωσας πρὸς πενήκοντα ὄλων ἐνιαυτῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπειάσματος, εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἱερουργῆσαι ἄχρι τοῦ νῦν τὰ ἐπουράνια σου μυστήρια. Ἐν ἀναφορᾷ σήμερον πρὸς τὸ θεῖον ρῆμά σου «ἀγαπίσατε τὸ ἔτος τὸν πενήκοντον ἐνιαυτὸν» (Λευϊτ. 25,10), δοξάζω ἐκ θαθέων τὸ ὑπερῶνυτον ὄνομά σου. Καὶ δέομαί σου ἰκάνωσόν με, ὃν ἐξελέξω καὶ ἔθου εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου πολιτεῦσθαι καὶ τηρῆσαι ἄσπιλον τὴν παρακαταθήκην. Καὶ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς βασιλείας σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ λαοῦ σου. Φύλαττε, Κύριε, τὴν ἀμπελον ταύτην τὴν πεπιστευμένην εἰς τὴν διακονίαν μου. Καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἢν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου.

Μετὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου καὶ πρὶν ἢ θυζαντινῆ χωρῶν φάλη τὴν «Φήμη» αὐτοῦ, ἔλαθε τὸν λόγον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐπε-

ΠΑΝΑΓΙΕΣ ΣΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ*

Σεβασμιώτατε,

Κυρίες και Κύριοι,

Κάθε χρόνο, την ημέρα αυτή, με ξεχωριστή λαμπρότητα ή Ένωση Ἀνδρίων τιμᾶ και πανηγυρίζει τὴ μνήμη τῆς Πολιούχου τῆς Ἀνδρου, τῆς Παναγίας τῆς Θεοσκεπέστου.

Εὐγνωμόνως εὐχαριστῶ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἑνώσεως, διότι μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴ ἀπὸ τοῦ θήματος αὐτοῦ, νὰ ἐκφωνήσω τὸν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας.

Ἡ εὐεργετικὴ παρουσία τῆς Ἑνώσεως Ἀνδρίων στὸν κυκλαδικὸ χῶρο, μετὰ τὴν πολύπλευρη δραστηριότητά της, ἀποτελεῖ σημεῖο ἐλπίδος και ἔνδειξη ἀγάπης γιὰ τὴν Ἀνδρο και τοὺς ἀνθρώπους της.

Ἀναμφόβολως, μετὰ τὸν Τριαδικὸ Θεό, πρῶτο τιμώμενο πρόσωπο στὴν Ἐκκλησία εἶναι ἡ Θεοτόκος. Ἡ ἱερὴ της μορφή συγκινεῖ, ἐνθουσιάζει, γεννᾶ πλήμμυρα συναισθημάτων, ἀγκαλιάζει μετὰ τὴν ἀγαπητικὴ της ματιὰ ὅλο τὸ εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως.

Οἱ ἱεροὶ ὑμνογράφοι, τὸ «χρυσόφωτο στόμα τῆς Ἐκκλησίας», τὴν ὑμνήσαν ὡς «ὑπερτέραν πάντων τῶν κτισμάτων» και οἱ θεόπνευστοι Πατέρες χρησιμοποίησαν

* Πανηγυρικός Λόγος, πραγματοποιηθείς εἰς τὴν Αἴθουσαν Τελετῶν τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας», τὴν 27ην Μαρτίου 1990, διοργανωθείς ὑπὸ τῆς «Ἑνώσεως Ἀνδρίων».

σφράγισε διὰ τῶν ἀκολουθῶν λόγων του τὴν ὅλην ἐόρτιον ἐκδήλωσιν:

«Ἡ αὐλαία τῶν πνευματικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ χρυσοῦ Ἰωβηλαίου κλείνει ἀπὸψε μέσα σὲ μία κατακυκλικὴ ἀτμόσφαιρα, πού ἐδημιούργησαν οἱ σκέψεις και τὰ συναισθήματα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, πού ἐξέθεσε πρὶν ἀπὸ λίγο μετὰ τὴν πηγαίαν εὐκρίναιαν πρὸς τὴν διήγουρίν μας. Και γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ ἐμεῖς εὐχόμεθα νὰ ζήσῃ ἔτη πολλά και προσευχόμεθα ὁ Θεὸς νὰ τὸν χαρίξῃ στὴν Ἐκκλησία Του σῶον, ἐντιμὸν, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα και ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς Αὐτοῦ ἀληθείας. Αὐτὰ ἀκριδῶς τὰ αἰσθημάτά μας και αὐτὲς τίς εὐχές θὰ ἐκφράσῃ τώρα πλέον και ἡ Φῆμη τοῦ Σεβασμιωτάτου, τὴν ὁποῖαν θὰ ἀποδώσῃ ἡ χορωδία και μετὰ τὴν ὁποῖαν τελειώνει ἡ ἀποφινὴ ἐκδήλωσις».

Ἄς ἐπιτραπῇ ὅμως και εἰς τὸν γράφοντα, κατακλείοντα τὴν παροῦσαν περιγραφὴν τοῦ ἐορτασμοῦ τοῦ

τὴν ὑψίστη δύναμη τοῦ «ὄξυγράφου καλάμου» τους, γιὰ νὰ συνθέσουν πρὸς τιμὴ της τοὺς πιὸ ἐγκωμιαστικούς λόγους και τοὺς πλέον ὠραίους πνευματικούς διθυράμβους. Ἡ Παναγία εἶναι ὁ «γαδὸς ὁ ἀξιόθεος, τοῖς τῆς ἀγγελίας ἀρώμασιν μυριζόμενος», στὸν ὁποῖο ἦλθε νὰ κατοικήσῃ ὁ «Ἀρχιερεὺς, ὁ ἀμήτωρ και ἀπάτωρ»¹.

Ἐμελε ἐκεῖνο τὸ δαιμόνιο στὸν Παράδεισο, ὅπου ὁ Θεὸς καλεῖ τοὺς πρωτοπλάστους σὲ συνάντησι μαζὶ Του και ἐκεῖνοι κρύβονται ἀπὸ τὴν παντοδύναμη και ἡγεμονικὴ Του φωνή, γιατί ἦταν πλέον και οἱ «δύο γυμνοὶ και ἐφοδοῦντο»², νὰ τὸ ἐπαναζήσῃ ἡ ἀνθρωπότητα, μετὰ τώρα διαφορετικά, στὴν μικρὴ πολίχνη τῆς Ναζαρέτ, ὅπου ἡ νέα «Εὐα», ἡ μικρὴ θεόποις Μαριάμη, θ' ἀκούσῃ τὴ φωνὴ του, διὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου τῆς χαρᾶς, θὰ δεχθεῖ τὸν ἀσπασμὸ του και θὰ τὸν ἀποδεχθεῖ μετὰ ὑπακοή και ταπείνωσι. Εὐρίσκει «χάριν παρὰ τῷ Θεῷ»³.

Κι ὅπως σημειώνει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός, «ὄντως εὐρες χάριν ἢ ἀξία τῆς χάριτος. Εὐρες χάριν ἢ τοὺς πόνους τῆς χάριτος γεωργήσασα»⁴.

Τὴν ἱερὴ ἐκείνη γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος στιγμὴ, ἡ στολισμένη μετὰ τὸ μυστικὸ κάλλος τῆς ἀειπαρθενίας

1. Γεωργίας Π. Κουνάθη, Παναγία και Ἐκκλησία, Ἐκδ. Ἀποστ. Διοκονίας, Ἀθήνα 1989, σελ. 41.

2. Γένεσις, Γ' 8.

3. Λουκάς, Α' 31.

4. Παναγία και Ἐκκλησία, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 33.

χρυσοῦ Ἰωβηλαίου και τῆς ἐπιδόσεως τοῦ τιμητικοῦ Τόμου εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πατρῶν κ. Νικόδημον, νὰ υποβάλῃ εὐλαδῶς και ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς πρὸς τὸν σεπτὸν και γεναρὸν πνευματικὸν Πατέρα και Ποιμενάρχη ἐνθερμον τὴν εὐχὴν, ὅπως ὁ Κύριος, διὰ τῆς χάριτος και εὐδοκίας τοῦ Ὁποῖου ἀνεδείχθη μέχρι σήμερον «πιστὸς οἰκονόμος» και «δόκιμος τῷ Θεῷ ἐργάτης ἀνεπαίσχυντος», τοῦ ἐπιδαφιλεύῃ ἔτη μακρὰ ἐν ὑγιεῖα ἀδιαπτῶτῃ διὰ νὰ συνεχίξῃ τὸ θεοφιλὲς ἔργον του «ὡς καλὸς οἰκονόμος ποικίλης χάριτος Θεοῦ» (Α' Πέτρ. 4,10), ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου τὸν ἀξιώσῃ νὰ μὴ ὑστερήσῃ και τῆς ἐπουρανίου λειτουργίας ἐν «ἐκκλησία πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων» (Ἐβρ. 12,23).

(Τέλος)

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Δ)ντῆς Ἀρσακείου Λυκείου Πατρῶν

Κόρη, ή πλημμυρισμένη απ' όλες τις αρετές, «των Άρχαγγέλων την μεγαλειότητα, των Άρχων τὸ ὑπέριμον, των θρόνων την ὑποταγήν... των Χερουδεϊμ την γνώσιν, των Σεραφεϊμ την ἀγάπην»⁵, ή «πεφραγμένη ἐν κρίνοισι»⁶, προσφέρεται. «Ἡ ἀνθρωπότητα φέρνει την ἀγνότερη προσφορά της, την Παρθένο, και ὁ Θεὸς την κάνει τόπο της γεννήσεώς Του και Μητέρα όλων των ζώντων, συντελεσμένη Εὔα»⁷. Εἰς την κοιλίαν της «ἀνθοῦσιν ἄνθη ἀμάραντα, εἰς τὰ ὅσα μέλλει νὰ τρυφήσῃ ἡ Οὐράνιος Μέλισσα, ὁ Υἱὸς και Λόγος»⁸.

Ἔτσι, διὰ της «ἐπιλεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»⁹, ὁ Λόγος «σάρξ γίνεται», ή ἐπανένταξη τοῦ ἀνθρώπου στοὺς οὐρανοὺς τελεσιουργεῖται, ὁ περιπλανώμενος στὰ σκοτεινὰ μονοπάτια της ζωῆς ἀνθρώπος ἐπανευρίσκει την δυνατότητα τοῦ «καθ' ὁμοίωσιν»⁹, και ἡ Παναγία, «εἶναι ή πρώτη πού πορεύεται ἐμπρὸς ἀπὸ την ἀνθρωπότητα και ὅλοι την ἀκολουθοῦν, «Στύλος πυρός», πού ὁδηγεῖ ὅλους στή Νέα Ἱερουσαλήμ, διὰ της ὁδοῦ και της θύρας, πού εἶναι ὁ μόνος Θεᾶνθρωπος Χριστός»¹⁰.

Ὁ Θεὸς γίνεται ἀνθρώπος ὄχι μόνον για νὰ χαρίσει στο πλάσμα Του τὸ «εὐ εἶναι», ἀλλὰ και τὸ «ἀεὶ εὐ εἶναι», ὅπως σημειώνει ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, «ἵνα ὁ τοῦ εἶναι δοτήρ, φανῆ και τοῦ ἀεὶ εὐ εἶναι χαριστικός»¹¹.

Ἡ Παναγία γίνεται «μεθόριον κτιστῆς και ἀκτίστου φύσεως», κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ.

Εἶναι ή «κλιμαξ ἡ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός», και «ἡ γέφυρα ἡ μετάνουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν»!

Ἡ ὀρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία και παράδοση ταυτίζει την Παναγία με την Ἐκκλησία: «Μαρίαν την ἀειπαρθενον την ἁγίαν Ἐκκλησίαν λέγω», γράφει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας¹² και ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός συμπληρώνει, «τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα της Θεοτόκου, ἅπαν τὸ μυστήριον της Οἰκονομίας συγίστησιν»¹³.

Ἡ χριστιανική ψυχὴ δέεται στήν Παναγία, ὅπως δέεται πρὸς την Ἐκκλησία. Ζητεῖ την προσθεῖα και μεσιτεῖα της, διότι εἶναι ή «ἐν προσθεῖαις ἀνομήτος Θεοτόκος και μεσιτεῖα ἀμετάθετος ἐλπίς». Προφέρει τὸ

ὄνομα Θεοτόκος και ὅπως σημειώνει ὁ Μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος, «συμπεριλαμβάνει εἰς τοῦτο ὄλην την ἔννοιαν της Ἐκκλησίας, διότι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦτου ἐν τῷ προσώπῳ της ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐκφράζεται ὅλον τὸ Θεῖον Μυστήριον τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹⁴.

Ἡ «μητρική της ἀγκαλιά», εἶναι ὁ «εὐρύχωρος χώρος», μέσα στὸν ὅποῖον ἔχει θέση ὁ κάθε ἀνθρώπος και ἰδιαίτερα ὁ μοναχικός, ὁ πονεμένος, ὁ ἀπογοητευμένος, ὁ κουρασμένος στρατοκόπος της ζωῆς!

«Τί γὰρ μεγαλειότερον τοῦ Μητέρα κεκλησθαι και εἶναι Θεοῦ; ἐρωτᾷ ὁ Ὑμνογράφος Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης»¹⁵!

Εἶναι τόσον ἐκδηλη και ἔντονη αὐτὴ ή πίστη τῶν χριστιανῶν για τὸ μεσιτικό και προσθευτικό ἔργο της Θεοτόκου, ὥστε, πράγματι, δύσκολα κανεὶς μπορεῖ νὰ κάνει μὴ ἀντίθετη διαπίστωση.

Ἡ Παναγία εἰκονίζει την διακονία της προσευχῆς, τὸ χάρισμα της Μεσιτεῖας¹⁶. Ὁ Ἡλίας Μηλιάτης, ἀναφερόμενος σ' αὐτό, γράφει στὶς Θεσηγορικές του Διδασχές: «Δὲν ἤξεύρετε, χριστιανοί, ποῖα εἶναι τῶν ἀελλπισμένων ή ἐλπίς; Ποῖα εἶναι τῶν ἀμαρτωλῶν ή καταφυγή; Ποῖα εἶναι τῶν χριστιανῶν ή Μητέρα; Μαρία, ή Πάναγος Δέσποινα»¹⁷.

Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ή τιμητική αὐτὴ προσκύνηση πρὸς την Παναγία ἔγινε θαθεῖα πίστη και δίωμα. Τὰ ἄπειρα θαύματα, ἐκφράσεις ἀγνῆς και ἰσχυρᾶς πίστεως, ἐνθρόνισαν την Θεοτόκο στή συνείδηση τοῦ Λαοῦ, σὺν ἐκείνη, την μόνην, διὰ της ὁποίας, «οὐδεὶς ἂν ἔλθοι πρὸς Θεόν, εἰ μὴ δι' αὐτῆς και τοῦ ἐξ αὐτῆς Μεσίτου»¹⁸.

Ἰδιαίτερος ὁ Ἑλληνικός χριστιανικός κόσμος την Παναγία ἐξεχόντως τιμᾷ και την δοξθεῖα της ζητεῖ σὲ κάθε δύσκολη στιγμή του. Ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου μέχρι σήμερα αὐτὴ θεώρησε πάντα «στρατηγόν», «προστάτιδα», «σκέπη», «νεφέλην ὀλόφωτον»! Σὲ κάθε δυσχέρεια ὕψωνε τὰ χέρια του και προσευχόταν. Ἦξερε ὅτι εἰσακούεται και πὼς ή δέησή του ἦταν δική της ὑπόθεση, ὅτι «πολλὰ ἴσχυε δέησις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης»! Καὶ δὲν εἶχε ἄδικο!

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΔΩΡ. ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

5. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 64.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 106.

7. Πάσιλον Εἰδοκίμωφ, Ὁρθοδοξία, Ἀθήναι 1972, σελ. 206.

8. Παναγία και Ἐκκλησία, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 106.

9. Γένεσις, Α' 24.

10. Ὁρθοδοξία, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 207.

11. P.G., 90, 624.

12. P.G., 77, 996.

13. P.G., 94, 1029 C.

14. Ἄγ. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἡ Θεοτόκος, Ἀθήναι 1970, σελ. 270.

15. P.G., 97, 1056.

16. Παναγία και Ἐκκλησία, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 139.

17. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 139.

18. Ἡ Θεοτόκος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 159.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

«Ὡσπερ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ Προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» (Ματθ. 16' 40). Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κυρίου μας, ποὺ ἀναφέρονται στὸν ἑαυτὸ Του δημιουργοῦν κάποιον ἐρμηνευτικὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐπιλύσουμε. Ἐὰν ἀναφέρουμε καταρχὴν ἐρμηνευτικῶς ὅτι ἡ λέξις καρδιά στήν Ἁγία Γραφή, ἐκτὸς τοῦ σωματικοῦ ὄργανου, σημαίνει καὶ τὸ ἐ ν τ ὸ ς ἐνὸς χώρου πραγματικοῦ ἢ ἰδεατοῦ. Ἔτσι μιλάει π.χ. ἡ Ἁγία Γραφή γιὰ τὴν καρδιά τῆς θαλάσσης (ὁ Ἰωνᾶς ἦταν στήν καρδιά τῆς θαλάσσης· Ἰων. 6' 4) ἢ γιὰ τὴν καρδιά τῆς δρυὸς (ὁ Ἀβεσσαλώμ κρεμόταν στὸν ἀέρα ἀπὸ τὰ κατώτερα κλαδιά τῆς βελανιδιάς ἐντὸς τοῦ ἰδεατοῦ χώρου μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐδάφους· Β' Βασ. 19' 14). Ἔτσι καὶ «στήν καρδιά τῆς γῆς» σημαίνει, ἐντὸς. Ποῦ ἀκριβῶς ὅμως; Θὰ πρέπει, συνεξετάζοντας τὴ φράση αὐτὴ μὲ τὴν: κατέβη ὁ Χριστὸς «εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς» (Ἐφ. 5' 9), ὅπου «ἐκήρυξε τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι» (Α' Πέτρ. 3' 19), νὰ συμπεράνουμε ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν Ἄδην, σύμφωνα μὲ τὴν ὅλη ἀντίληψη τῆς Γραφῆς. Στὸν Ἄδην βέβαια κατέβηκε ἡ ἠνωμένη μὲ τὴν θεότητα ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸ χ ω ρ ῖ σ μ ὶ Τῆς (τῆς ψυχῆς) ἀπὸ τὸ σῶμα Του. Αὐτὸ ὅμως συνέβη κατὰ τὴν 9η ὥρα τῆς Παρασκευῆς (Ματθ. 23' 46· Μάρκ. 16' 34) — σημερινὴ 3η μ.μ. Ἀκόμα ὅμως καὶ ἂν «καρδιά τῆς γῆς» δὲν εἶναι ὁ Ἄδης, ἀλλὰ ὁ Τάφος, καὶ πάλι τὸ ἐν λόγῳ τριήμερον ἀρχίζει μὲ τὸ τέλος τῆς Παρασκευῆς: «ἔθηγεν... ἐν μνήματι... ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, σάββατον ἐπέφωσκε» (Λουκ. 24' 53,54). Λήγει δὲ μὲ τὴν διαπίστωση ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀναστημένος ἤδη «τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων = ξημερώνοντας Κυριακῇ» (Ματθ. 28' 1). Ποῦ εἰσκόονται λοιπὸν οἱ τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύκτες μεταξὺ τέλους Παρασκευῆς καὶ ὄρθρου Κυριακῆς; Ἀντιφάσκει ἡ Γραφή ἢ μήπως ψεύδεται ὁ Κύριος;

Καταρχὴν θὰ πρέπει ν' ἀναφέρουμε ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐρμηνευτικὴ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐργάζεται συμπληρωματικῶς. Μέσα στὸ ὅλο πνεῦμα τῆς Βίβλου καὶ μὲ τὴν βοήθεια παραλλήλων χωρίων καὶ ἐνωσιῶν προσεγγίζει καὶ διασαφηνίζει τὰ ἀ σ α φ ῆ σημεῖα μὲ τὸ φῶς τῶν σ α φ ῶ ν. Αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ πράξουμε καὶ μεῖς στήν προκειμένη περίπτωσι δεχόμενοι θεαίως ὡς προϋπόθεση ὅτι οὔτε ὁ Κύριος ψεύδεται οὔτε ἡ Γρα-

φή ἀντιφάσκει. Πῶς οἰκονομεῖται λοιπὸν τὸ ἐν λόγῳ χωρίο καὶ πῶς αἴρεται ἡ ἐρμηνευτικὴ δυσκολία του;

Ἐὰν δοῦμε πρῶτα πῶς ἡ Βίβλος παρουσιάζει τὰ χρονικὰ διαστήματα. Παρατηροῦμε ὅτι σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις χρησιμοποιοῦνται — ὅπως ἐξᾴλλου καὶ μεῖς σήμερα — τὸ σχῆμα τῆς ὑπερβολῆς. Ἀναφέρει π.χ. τίς ἐκφράσεις «(ὅλη) τὴν ἡμέρα» ἢ «(ὅλη) τὴ νύκτα» χωρὶς νὰ κυριολεκτεῖ, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ πραγματικὰ δεδομένα, χωρὶς δηλ. νὰ ἐννοεῖται ὅ λ η ἢ ἡμέρα ἢ ὅ λ η ἢ νύκτα. Ἐὰν ἀναφέρουμε ἐνδεικτικῶς μερικὰ τέτοια χωρία:

α) Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπευθυνόμενος στοὺς Θεσσαλονικεῖς (Β' γ' 8) γράφει: «οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγαμεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέρα ν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιδαρήσασθαι τινα ὑμῶν». Προφανῶς ἡ ἐργασία δὲν διαρκοῦσε ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴ νύκτα.

β) Ὁ ἴδιος μελώνοντας στοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου ὑπενθυμίζει ὅτι «τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέρα ν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νοσηθῶν ἕνα ἕκαστον» (Πράξ. 20' 31). Καὶ πάλιν, λογικῶς, ἡ νοσηθία ἀποκλείεται νὰ ἐγίνετο ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴ νύκτα καὶ μάλιστα ἐπὶ τριετίαν.

γ) Ὁ Σαμουὴλ ἔχει ἀποθάνει. Οἱ Φιλισταῖοι ἐκστρατεύουν ἐναντίον τοῦ Ἰσραὴλ. Ὁ βασιλεὺς Σαούλ, ὁ ὁποῖος προηγουμένως εἶχε καταδιώξει τοὺς μάγισσας, καταφεύγει τώρα στὴ «βοήθειά» τους γιὰ νὰ μάθει τὰ μέλλοντα. Πορεύεται μὲ τὴ συνοδεία του πρὸς μίαν ἐγγαστρίμωθο (= μάντισσα) ἐν Ἀενδώρ. Γιὰ λόγους προφυλάξεως ἐναντι τοῦ λαοῦ «ἔρχονται πρὸς τὴν γυναῖκα νύκτα ὅς» (Α' Βασ. 28' 8). Ἀνοικονόγηται τελικῶς πρὸς αὐτὸν ὅτι ὁ Κύριος «ἀφ᾽ ἑστηκεν» (= ἀπομακρύνθηκε) ἀπὸ αὐτὸν καὶ θὰ παραδώσει τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ μαζὶ μ' αὐτὸν στὰ χεῖρα τῶν Φιλισταίων (16,19). Ὁ βασιλεὺς Σαούλ, ὅπως εἶναι φυσικό, «ἐφοδῆθη σφόδρα... καὶ ἐν αὐτῷ οὐκ ἦν ἰσχύς ἔτι (= ἔχασε τὴ δύναμή του), οὐ γὰρ ἔφαγεν ἄρτον ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐκεῖνη» (20). Ἡ ἐγγαστρίμωθος μαζὶ μὲ τοὺς συνοδοὺς του τὸν πίεσαν νὰ φάγει γιὰ νὰ ἀναλάβει δυνάμεις. Τελικῶς συγκατατίθεται. Ἡ μάντισσα μαγειρεύει μισθῶρι καὶ ἄζυμα «καὶ προσήγαγεν (= τὰ ἔφερε) ἐνώπιον Σαούλ καὶ ἐνώπιον τῶν παιδῶν αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον. Καὶ ἀνέστησαν καὶ ἐπῆλθον τὴν νύκτα ἐκεῖνη» (25). Βλέπουμε λοιπὸν νὰ προσέρχεται ὁ Σαούλ νύκτα, νὰ φεύγει νύκτα, νὰ τρώγει κατὰ τὴ

διάρκεια τῆς νυκτὸς αὐτῆς καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ νὰ ἀναφέρεται ὅτι δὲν ἔφαγε ὁ λ η τ ῆ ν ν ὄ κ τ α ἐκείνη.

δ) Β' Μακ. ιγ' 10: «Ἰούδας (ὁ Μακκαβαῖος) ταῦτα παρήγγειλε τῷ πλήθει δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς (= μέρα - νύκτα) ἐπικαλεῖσθαι τὸν Κύριον, εἴποτε ἄλλοτε καὶ νῦν ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ νόμου καὶ πατρίδος καὶ ἱεροῦ ἁγίου στερεῖσθαι μέλλουσι (= νὰ βοηθηθεῖ αὐτοὺς ποὺ πρόκειται νὰ στερηθοῦν τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ἅγιο Ναό)». «Πάντων δὲ τὸ αὐτὸ ποιησάντων ὁμοῦ καὶ καταξιωσάντων (: ἰκέτευσαν μὲ θέρη) τὸν ἐλεήμονα Κύριον μετὰ κλαυθμοῦ καὶ νηστειῶν καὶ προσπτώσεως (= γονυκλισιῶν) ἐφ' ἡμέρας τρεῖς ἀδιαλείπτως» (12). Μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθεῖ ὅτι ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆ τῶν Ἰουδαίων ἦταν πράγματι ἀδιάλειπτος; Ὁχι βέβαια. Προφανῶς πρόκειται γιὰ σχῆμα ὑπερβολῆς.

Νομίζουμε ὅτι μὲ τὰ παραπάνω παραδείγματα θὰ ἔγινε ἀντιληπτὸ ὅτι στὴν Ἁγία Γραφή οἱ λέξεις νύκτα καὶ ἡμέρα δὲν ὑπονοοῦν πάντα π λ ῆ ρ η νύκτα καὶ π λ ῆ ρ η ἡμέρα.

Πῶς ὅμως ἡ Βίβλος ἀντιμετωπίζει τὰ χρονικὰ διαστήματα, ὄχι πλέον αὐτοτελῶς, ἀλλὰ στὴ ροὴ τοῦ χρόνου; Θὰ πρέπει εὐθὺς ἐξαρχῆς νὰ σημειώσουμε ὅτι κατονομάζει μὴ ἡμέρα π.χ., σὲ ἀπόλυτα ἀριθμητικά, λαμβάνοντας ὑπόψιν ὄχι τὸ ὅλον, ἀλλὰ τὴν ἔναρξή ἢ τὸ τέλος τῆς. Αὐτὸ δέδωκε δὲν ἀφορᾶ μόνο τὶς ἡμέρες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα χρονικὰ διαστήματα. Θὰ γίνουμε πιὸ σαφεῖς ἂν ἀναφέρουμε μερικὰ παραδείγματα:

α) Ἐνα παιδί λέμε ὅτι βρισκεται στὴν ὀγδόη ἡμέρα ὅταν ἔχει συμπληρώσει ἑπτὰ ἡμέρες ζωῆς (ἔστω καὶ ὄχι πλήρεις, διότι ὑπάρχει περίπτωση νὰ γεννηθῆκε τὸ βράδυ τῆς πρώτης). Πόσων πραγματικῶν ἡμερῶν λοιπὸν εἶναι; Τὸ maximum ἑπτὰ. Κι ὅμως ἡ Γραφή λέγει ὅτι κατὰ τὴν ὀγδόη ἡμέρα εἶναι ὁ κ τ ὠ ἡμερῶν. Λαμβάνει δηλ. ὑπόψιν, στὴν ἀπόλυτη ἀριθμηση, τὴν ἔναρξή τῆς ὀγδοῆς ἡμέρας —χωρὶς μάλιστα νὰ εἶναι πλήρης πάντοτε καὶ ἡ πρώτη— καὶ ὄχι τὴ συμπλήρωσή τῆς. Ἀ π ὀ δ ε ι ξ η: Ὁ Θεὸς νομοθετεῖ τὴν περιτομὴν πρὸς τὸν Ἀβραάμ: «παιδίον ὁ κ τ ὠ ἡμερῶν περιτιμηθήσεται» (Γεν. ιζ' 12). «Ἀπερίτμητος ἄρσην, ὃς οὐ περιτιμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὁ γ δ ὀ η, ἐξολοθρευθήσεται ἢ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς, ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσακέδασε (= περιφρόνησε)» (14). Λόγω ἀκριδῶς τῆς ἀπειλῆς, καὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς γιὰ τὴν περίπτωσιν ὑπερβάσεως τῆς ὀγδοῆς ἡμέρας ὡς πρὸς τὴν περιτομὴν, ἀκόμα καὶ ἡ φράση «ὅτε ἐπλήσθησαν (= συμ-

πληρώθησαν) ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς» (Λουκ. 8' 21) δὲν σημαίνει ὅτι σ υ μ π λ η ρ ὀ θ η κ α ν ὀκτῶ ἡμέρες καὶ ἔγινε ἡ περιτομὴ τὴν ἑνάτη, ἀλλὰ σημαίνει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀγδοῆς ἡμέρας. Πῶς ἐξῆλλου ὁ νομοδότης τῆς περιτομῆς, ὁ Χριστὸς, θὰ παρέδωκε τὸ χρονοδιάγραμμα τῆς; Σ υ μ π ῆ ρ α σ μ α: Ἀκόμα καὶ ὅταν ὑπάρχει ρῆμα ποὺ ἐκ πρώτης ὀψεως ὑπονοεῖ συμπλήρωσιν, δὲν σημαίνει συμπλήρωσιν, ἀλλὰ ὑποδηλώνει τὸ «κατὰ τὴν διάρκειαν». Πόσο μᾶλλον ὅταν ἀπουσιάζει ὅπως στὸ σχολιαζόμενον χωρίο (Ματθ. ιδ' 40).

Ἡ ἴδια χρονικὴ ἀντιμετώπιση ὡς πρὸς τὶς ἡμέρες ἀφορᾶ καὶ τὰ ζῶα. Λέγει ὁ Θεὸς στοὺς Ἰσραηλίτες: «Ὅττω ποιήσης τὸν μῦσχον σου καὶ τὸ πρόβατόν σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου (= τὸ γαϊδουράκι σου)· ἐπὶ τὰ ἡμέρας ἔσται ὑπὸ τὴν μητέρα, τῇ δὲ ὁ γ δ ὀ η ἡμέρα ἀποδώσεις μοι αὐτὸ» (Ἐξ. κδ' 30' ὅλ. καὶ Λευ. κδ' 27). Δηλ. κατὰ τὴν ὀγδόη ἡμέρα εἶναι ὁ κ τ ὠ ἡμερῶν.

Ὡς πρὸς τὶς μέρες λοιπὸν συνηθίζει ἡ Γραφή νὰ τὶς ἀριθμεῖ ἀνεξαρτήτως ἂν ἡ πρώτη ἦτο πλήρης καὶ ἡ νιοστὴ συμπληρωμένη; ἀρκεῖ νὰ εἶχε ἀρχίσει.

β) Παρόμοια ἰσχύουν καὶ γιὰ τὰ ἔτη. Αὐτὸ φαίνεται ξεκάθαρα ἀπὸ τὸ γεγονός τοῦ Κατακλισμοῦ ὁ ὁποῖος ἔλαβε χώρα «ἐν τῷ ἑξακκοσιοστῷ ἔτει ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Νῶε» (Γεν. ζ' 11), δηλ. κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἑξακκοσιοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του. Συνεπῶς ὁ Νῶε εἶχε συμπληρώσει τότε πεντακόσια ἐνεγνήτα ἐγγέα ἔτη ζωῆς. Κι ὅμως ἡ Γραφή κατὰ τὴν συνηθειὰ τῆς δὲν τὸν ὀνομάζει πεντακοσίων ἐνεγνήτα ἐγγέα ἐτῶν, ἀλλὰ ἑξακκοσίων (Γεν. ζ' 6), χρησιμοποιοῦ δηλ. τὴν ἀ ρ χ ῆ τοῦ ἑξακκοσιοστοῦ ἔτους γιὰ νὰ χαρακτηρίσει τὴν ἀπόλυτο ἡλικία του.

Βλέπουμε λοιπὸν ἀπὸ τὰ παραπάνω ὅτι ἡ Γραφή «συνήθως ἐξ ἄκρου τῶν χρόνων ἀπτομένη χρηταὶ τοιούτοις τρόποις» (Δίδυμος Ἀλεξανδρεὺς, BEH 50,137).

Ἄς ἐστιᾶσουμε ὅμως τὴν προσοχήν μας σὲ τριήμερα χρονικὰ διαστήματα —διότι αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα μας— μέσα στὴ Γραφή, γιὰ νὰ δοῦμε τοὺς τρόπους ἐκφράσεώς τῆς.

α) Ὁ Ἰωσήφ φυλακισμένος ἐξηγεῖ τὸ ὄνειρό του ἀρχιουνοχόου: «Ἐ τ ι τ ρ ε ῖ ς ἡ μ ῆ ρ α ι (= ἀκόμα τρεῖς ἡμέρες) καὶ μνησθήσεται Φαραὼ τῆς ἀρχῆς σου (= θὰ θυμηθεῖ τὸ ἀξιωμακόν σου) καὶ ἀποκαταστήσει σε» (Γεν. μ' 13). «Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ (ἄρα δὲν εἶχαν συμπληρωθεῖ τρεῖς ἡμέρες) ... ἐμνήσθη τῆς ἀρχῆς τοῦ οἰνοχόου» (20)

«καὶ ἀποκατέστησε τὸν ἀρχαιονοχόαν... καὶ ἔδωκε τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα Φαραώ» (21).

δ) Ὁ Ἰωσήφ, λέγει ἡ Γραφή, φυλάκισε τοὺς ἀδελφούς του «ἡμέρας τρεῖς» (Γεν. μδ' 17). Ἐννοεῖται βέβαια ὅτι τὸ «ἡμέρες» περιλαμβάνει καὶ νύκτες διότι εἶναι παράλογο νὰ υποθέσουμε ὅτι τοὺς ἐλευθέρωνε τὴν νύκτα. Καὶ ἕως ἡ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες φυλάκιση τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ δὲν ὑπονοεῖ τρία πλήρη εἰκοσιτετράωρα. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι στοὺς ἐπόμενους στίχους ὁ Ἰωσήφ συζητεῖ μὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀπελευθερώνει «τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη» (18). Ψεύδεται λοιπὸν ἡ Γραφή ὅταν λέγει ὅτι τοὺς φυλάκισε «ἡμέρας τρεῖς»; Βεβαίως ὄχι. Ἀπλῶς δὲν ἔγνωε πλήρη εἰκοσιτετράωρα, ἀλλὰ, τμήματα τῶν ἡμερονοκτιῶν τὰ ὀνομάζει μέρες.

γ) «Εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν... ἀγκισσον αὐτοὺς (= τόνισέ τους νὰ καθαρισθοῦν) σήμερον καὶ αὔριον» (Ἐξ. ιθ' 10). «Καὶ ἔστωσαν ἔτοιμοι εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τρίτην» τῆ γὰρ ἡμέρα τῆ τρίτη καταδήσεται Κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ» (11). Ὁ Μωϋσῆς μεταφέρει ὡς ἐξῆς τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «γίνεσθε ἔτοιμοι τρεῖς ἡμέρας» (15). «Ἐγένετο δὲ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη γεννηθέντος πρὸς ὄρθρον» (16) ἐνεφανίσθη ὁ Θεός. Τί παρατηροῦμε; Ὅτι στὴ Γραφή ἡ ἔκφρασι «τρεῖς ἡμέραι» ὑπονοεῖ κάλλιστα ὄχι τρία πλήρη εἰκοσιτετράωρα, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρες μὲ τμήμα τῆς πρώτης καὶ ἑλαχιστότατο τμήμα τῆς τρίτης.

δ) Οἱ σύντροφοι τοῦ Δαβὶδ καταδιώκοντες κάποτε τοὺς Ἀμαληκίτες ὄρῃσαν στοὺς ἀγρούς ἕνα λιπέθυμο Αἰγύπτου, τὸν ὁποῖο καὶ ὀδήγησαν σ' αὐτόν. Τοῦ ἔδωσαν καὶ ἔφαγε καὶ ἤπνε καὶ ἔτσι συγγῆθε ἀπὸ τὴν ἐξάντληση ἢ ὁποῖα ὀφειλόταν στὸ ὅτι «οὐ θεδρώνει (= δὲν εἶχε φάει) ἄρτον καὶ οὐ πεπώκει (= δὲν εἶχε πιεῖ) ὕδωρ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» (Α' Βασ. λ' 12). Στὴν ἀνάκρισή του ἀπὸ τὸν Δαβὶδ εἶπε ὅτι εἶναι δούλος κάποιου Ἀμαληκίτου, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἐγκατέλειψε «ὅτι ἠνωχλήθη (= ἀρρώστησε) σήμερον τρίτη ἡμέρα» (= τρίτη μέρα σήμερα)» (13). Λογικὸ εἶναι νὰ υποθέσουμε ὅτι ἡ ἀσιτία καὶ ἡ ἀρρώστεια τοῦ δούλου συμπίπτουν χρονικῶς. Ἀκριδῶς ἐπειδὴ ἀρρώστησε, τὸν ἐγκατέλειψε ὁ κύριός του καὶ ἔτσι ἔμεινε χωρὶς φαγητὸ καὶ νερό. Γιὰ νὰ συμφωνεῖ ὁμοίως τὸ «τρεῖς ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκται» μὲ τὸ «τριταῖος» θὰ πρέπει νὰ μὴ σημαίνει τρία πλήρη εἰκοσιτετράωρα ἀλλὰ ἀπλῶς ἐναλλαγή τριῶν ἡμερῶν μὲ τρίτη τὴν ἡμέρα συλλήψεως τοῦ δούλου. Ἄν ἦσαν τρία πλήρη εἰκοσιτετράωρα ὁ δούλος θὰ ἔπρεπε νὰ πεῖ, «τεταρταῖος» καὶ ὄχι «τριταῖος».

ε) Ὁ Ἐρέξης ὁ Α' τῆ συμβουλῆ τοῦ Ἀμῶν ἐξέδωσε διάταγμα θανατώσεως τῶν Ἰουδαίων σ' ὅλο τὸ περσικὸ Κράτος. Ἡ Ἑβραϊκὴ σύζυγός του Ἐσθήρ ἕνα πρωὶ εἶχε ὀλοκλήρη διελευστίδα - διάλογο μὲ τὸν Ἑβραῖο σύμβουλό της Μαρδοχαῖο μέσω αὐλικοῦ. Στὸ τέλος διαμηνύει στὸν Μαρδοχαῖο: «μὴ φάγητε μηδὲ πίνητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέρα, κἀγὼ δὲ καὶ οἱ ἄθροι (= θούλες) μου ἀσιτήσομεν καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα» γιὰ ἐκζήτηση χάριτος (Ἐσθ. δ' 16). Πρόκειται λοιπὸν γιὰ σωτηρία ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ καὶ ἡ μόνη βοήθεια ποὺ περιμένουν εἶναι ἀπὸ τὸ Θεὸ μέσω προσευχῆς καὶ τριήμερου νηστείας. Τί ἔπραξε ὁμοίως ἡ Ἐσθήρ γιὰ τὴν ἐπιτεύξη τοῦ σκοποῦ τῆς; «Ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρα τῇ τρίτῃ, ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη» (ε' 1), πῆγε στὸν Βασιλεῖα. Παρέβη μῆπως τὸ τάξιμό της (πρὸς τὸν Θεὸ προφανῶς) καὶ πῆγε στὸν βασιλεῖα πρὶν συμπληρωθῶν τρεῖς μέρες; Ἀσφαλῶς ὄχι! Ἀπλῶς ἡ ἔκφρασι «ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν» σημαίνει ἐναλλαγή τριῶν ἡμερῶν καὶ ὄχι τρία εἰκοσιτετράωρα.

Νομίζουμε πὼς ἔγινε κατανοητὸ ἀπὸ τὰ παραπάνω παραδείγματα ὅτι στὴν Γραφή ἡ ἔκφρασι «τρεῖς ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκται» δὲν χρησιμοποιεῖται μόνον στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ἔχει ἀνατελεῖ ἢ τετάρτη ἡμέρα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς τρίτης ἡμέρας καὶ μάλιστα χωρὶς ἢ πρώτη νὰ εἶναι πάντοτε πλήρης.

Πιστεύουμε πάντως ὅτι ἀναντίρρητη λύση στὸ ἐξεταζόμενον θέμα δίνουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ Φαρισαῖοι. Θυμίζουμε ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπε πὼς ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου θὰ εἶναι «ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» ἀπευθυνόμενος στοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους. Πὼς ἀντιμετώπισαν λοιπὸν τὴ φράση αὐτὴ οἱ Φαρισαῖοι; Τὴν χρησιμοποιοῦν μὲν πρὸς τὸν Πιλάτο μὲ ἐντονη λεκτικὴ χροιά συμπληρώσεως τριῶν εἰκοσιτετράωρων: «Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκαίνομαι ὁ πλάγιος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγειρόμαι» (Ματθ. κζ' 63), τὴν ἐρμηνεύουν ὁμοίως σύμφωνα μὲ τὴν παραπάνω ἀνάλυσή μας: «Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτόν» (Ματθ. κζ' 64). Οἱ Φαρισαῖοι λοιπὸν, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλῶς γνώριζαν πολὺ καλλίτερα ἀπὸ μᾶς τὴ σημασία τῆς φράσεως τοῦ Κυρίου, ἀκριδῶς γιὰ νὰ εἶναι 100ο)ο σίγουροι γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου τους, θὰ ζητοῦσαν φρούρηση ἕως τῆς τετάρτης ἡμέρας ἀφοῦ, ὅπως εἶπαν, ὁ Χριστὸς θὰ ἐγειρετο «μετὰ τρεῖς ἡμέρας». Γιὰ νὰ ζητήσουν λοιπὸν φύλαξη μέχρι τὴν τρίτη ἡμέρα σημαίνει ὅτι οἱ φράσεις «τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύκτες» ἢ «μετὰ τρεῖς ἡμέρας» δὲν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ Πατριαρχεῖον Γεωργίας.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Προτοθρόνου ἐν τῇ καθ' ὅλον Ὁρθοδοξία Σεπιῶν Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀναγνωριστοὶς καὶ ἀνακῆρυξις τῆς —μέχρι τοῦδε Ἀδιονόμου— Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας εἰς Ἀυτοκέφαλον Πατριαρχεῖον ἐξαγορεύθη τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ οὐ μόνον διὰ τὴν συνέχειον ἐφαρμογῆς τῆς ἰσχυροῦσης κανονικῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τῶν μακροαίωνων δεσμῶν ἀγάπης καὶ φιλίας, οἱ ὅποιοι συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Γεωργίας μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντίου καὶ Πολιτισμοῦ.

Ἡ Γεωργία, ἥτις εἶναι ἡ παλαιὰ Ἰθρία, εἶχεν ἤδη ὑποσιτῆ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ ἐξεχριστιανίσθη πλήρως ὑπὸ Ἑλλήνων Ἱεροπολιτῶν, τοὺς ὁποίους ἐκάλεσεν ἐκ Βυζαντίου ὁ βασιλεὺς Μιρίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη εἰσαχθῆ εἰς τὴν αὐτὴν τῆς χώρας ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὸ τῆς ἁγίας Νίνας (ἢ Χριστιάνας ἢ Θεογνώστης), ἥτις εἶχε μεταδώσει τὴν χριστιανικὴν πίστιν εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ εἶχε φωτίσει πολλοὺς διὰ τῆς διδασκαλίας, τῶν θαυμάτων καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς. Ἐκτοτε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἰθρίας ἐδέχθη ἐκ τοῦ Βυζαντίου πολλὰ γλωσσικὰ καὶ θεολογικὰ ἐπιδράσεις καὶ ἀνέπτυξε χριστιανικὴν φιλολογίαν καὶ θαλερὰν λατρευτικὴν ζωὴν. Ὡς ἐτόνισεν ἐν συνεντεύξει του ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς Γεωργίας κ. Ἡλίας, «τὸ Βυζάντιο καὶ ἡ Γεωργία, αὐτὲς οἱ δύο χριστιανικὲς χώρες εἶχαν πάντοτε στενὰς σχέσεις». Ταύτας ὑπομνησκει ἄλλως τε καὶ ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Ἱ. Μονῇ Ἰθρίων.

Εὐχόμεθα, ὅπως τὸ Πατριαρχεῖον Γεωργίας, ὑπὸ

τὰς νέας συνθήκας, αἰτίνας δημιουργοῦνται ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει, γνωρίσῃ νέας ἡμέρας δόξης καὶ μεγαλείου πρὸς δόξαν τῆς καθ' ὅλον Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ἀγὼν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Μετὰ συγκινήσεως πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι Ἑλληνες παρακολούθησαν τὰ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς θάρος τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων γενόμενα καὶ τὸν σθεναρὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξάγει ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Διόδωρος πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τοῦ ξενῶνος, τὸν ὁποῖον κατέλαβον Ἰσραηλίται, εἰσβαλόντες τῇ συγκαταθέσει τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὸ χριστιανικὸν τιμῆμα τῆς Ἁγίας Πόλεως.

Ὀλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ Οἰκουμένη καταδικάζει τὸ γεγονός, ὅτι, ὡς ἐδήλωσεν ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ἡ ἐν Ἁγίοις Τόποις Ἐκκλησία ἐδρίσκεται οὐσιαστικῶς ὑπὸ διωγμῶν, ἐφ' ὅσον περιφρονοῦνται αἱ ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχείου δικαστικαὶ ἀποφάσεις.

Ὀλόκληρος ὁ εὐσεβὴς λαὸς συμπαρίσταται εἰς τὸν Μακ. Πατριάρχην κ. Διόδωρον, ὁ ὅποιος ἤλθεν εἰς Ἀθήνας, ἵνα ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως συντονίσῃ τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα πρὸς προστασίαν τῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου.

Ἐλπιδοφόροι διακηρύξεις.

Μετ' ἀνακουφίσεως τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐδέχθη τὰς διακηρύξεις τῶν Ἀρχηγῶν τῶν δύο μεγάλων πολιτικῶν κομμάτων τῆς Πατρίδος μας περὶ τῆς Ἐκκλησίας, αἱ

ὑποδηλώνουν τρεῖς πλήρη εἰκοσιτετράωρα, ἀλλὰ, «Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς τρίτης ἡμέρας».

Αὐτὸ φαίνεται ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν ἐναλλαγή τῶν ἐν λόγῳ λέξεων στοὺς τρεῖς συνοπτικοὺς Εὐαγγελιστές, ἐναλλαγῆ ἢ ὅποια θὰ ἦσαν ἀδιανόγητη, καὶ μάλιστα στὸ στόμα τοῦ Κυρίου, ἂν οἱ δύο ἐκφράσεις δὲν ἐταυτίζοντο νοηματικῶς: «Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ

τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι» (Ματθ. ις' 21· Λουκ. θ' 22) καὶ: «δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι» (Μάρκ. ι' 31).

Καμμὴ λοιπὸν ἀντίφαση ὡς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Βίβλῳ.

Ἄρχιμ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΩΦ

ὅποια ἐγένοντο κατὰ τὰς πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἐπισκέψεις τῶν πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σερραφείμ.

Οὕτως ὁ Πρόεδρος τῆς Νέας Δημοκρατίας καὶ νῦν Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Μητσοτάκης, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς: «Ἰδιαίτερα σιὴ ἐποχὴ τὴν καινούρια, πὸν ἀνοίγεται μπροστά μας μὲ τὶς κοσμογονικὲς ἀλλαγές, πὸν γίνονται στὶς γειτονικὲς χώρες τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐυρώπης καὶ μὲ τὴν καινούρια ἐξέλιξη τοῦ κόσμου, ἡ Ὁρθοδοξία σιὴν παγκόσμια διάστασή της μπορεῖ νὰ παίξει ἓνα πολὺ σημαντικό ρόλο. Πάντοτε ἐπίστευα ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ σιὴριγμα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κράτους μας. Ἡ Ὁρθοδοξία τῆς Διασποράς, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ Ἅγιον Ὄρος (ἡ Μοναστικὴ Πολιτεία μὲ τὴν παγκόσμια ἀκτινοβολία), ἡ Ὁρθοδοξία γενικῶς ἀποτελεῖ σιὴριγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους. Καὶ πιστεύω ἀκόμα ὅτι οἱ σχέσεις μας μὲ τὴν Ἐκκλησία πρέπει νὰ εἶναι ὁμαλές καὶ ἀδιατάρακτες. Γιὰ μᾶς ἰσχύει μία ἀρχή: Διγότερο Κράτος σιὴν Ἐκκλησία». Παρομοία διακήρυξις ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς νέας Κυβερνήσεως.

Καὶ ὁ —μετὰ τὸν κ. Μητσοτάκη— ἐπισκεψάμενος τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀ. Παπανδρέου εἶπεν, ἐκτὸς ἄλλων, ὅτι «εἶναι μιὰ ἐποχὴ, πὸν ἡ Ἐκκλησία ἀναβαθμίζεται σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἐμεῖς δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμό καὶ τὸν σημαντικώτατον ρόλον, τὸν ὁποῖο παίζει ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία σιὴ συνοχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ...».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εὐχόμεθα ὅπως Κυβερνήσεις καὶ Ἀντιπολίτευσεις συνενώσουν τὰς δυνάμεις τῶν, ἵνα ἐξασφαλίσουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καταλλήλους συνθήκας πρὸς ἐλευθέρην καὶ ἀπροόκοπον ἀνάπτυξιν καὶ καρποφορίαν τοῦ ἀνακαινιστικοῦ τῆς ἔργου.

«Ὁρθόδοξος Ἑβδομάς» ἐν Μονάχῳ.

Ὅπως καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, τοιοῦτοτρόπως καὶ κατὰ τὸ 1990 τὸ «Ὁρθόδοξον Συμβούλιον τοῦ Μονάχου», εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουν πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς τῆς περιοχῆς, διοργάνωσε κατὰ τὴν πρώτῃν ἑβδομάδα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς «Ὁρθόδοξον Ἑβδομάδα». Σκοπὸς ταύτης ἦτο ὄχι μόνον ἡ σύσφιγξις τῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἐνότητος πάντων τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Μονάχου Ὁρθόδοξων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀ-

νάπτυξις τῆς ἐπαφῆς καὶ τῶν σχέσεών τῶν πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς πόλεως γενικώτερον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἑβδομάδος ταύτης οἱ Χριστιανοὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσουν ἐκ τοῦ σύνεργου μερικὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς καὶ τῆς πνευματικότητος τῶν Ὁρθόδοξων, ἰδίως τὴν θεολογικὴν σκέψιν τῶν καὶ πτυχὰς τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῶν (Χαιρετισμούς, Ἐσπερινόν, Ἐυχαριστιακὴν Θεῖαν Λειτουργίαν).

Κεντρικὸν πρῶτον τῆς Ἑβδομάδος ἀπειτέλεσε τὸ Σεμινάριον ἐπὶ τοῦ θέματος «Πίστις καὶ ζωὴ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν», ὅπερ διοργανώθη ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος «Ὁρθόδοξον Συμβουλίου τοῦ Μονάχου» καὶ ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξου Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.

Τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο, ὡς γνωστὸν, ἐμψυχούται καὶ ἐξαιρέτων τρόπον ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τούτῳ Καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου Νικολάου. Ἐν τῷ Σεμινάριῳ ἐγένοντο λίαν ἐνδιαφέρουσαι εἰσηγήσεις, ἦτοι δύο ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Θεοδ. Νικολάου καὶ αἱ λοιπαὶ ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων Slobodan Milunovic καὶ Δρος Mircea Basarab, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν κ.κ. Κωνσταντίνου Νικολακοπούλου καὶ Κυριάκου Σαββίδου. Αἱ εἰσηγήσεις αὗται περιεστράφησαν περὶ τὰ σημεῖα ἐνώσεως καὶ ἀποκλίσεως μεταξὺ τῆς Ὁρθόδοξου καὶ τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν, περὶ τὴν χριστιανικὴν μετάνοιαν καὶ αὐτοεξέτασιν, περὶ τὴν Βυζαντινὴν λατρευτικὴν μουσικὴν, περὶ τὴν θέσιν τῆς εἰκόνης ἐν τῇ λειτουργικῇ ζωῇ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ περὶ τὴν θέαν τοῦ φωτός ἐν τῷ βυζαντινῷ μωσικισμῷ.

Εἶναι ἄξιον ἰδιαίτερας ἐξάσεως τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἑβδομάδος συνετέλεσαν ἀφ' ἐνός τὸ σχετικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Ἀύγουστίνου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Θερωμῶν κ. Δημητρίου καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ συνεπὴς ζῆλος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Θ. Νικολάου, ὅστις συμβάλλεται τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἐυρώπῃ προβολὴν τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν τῆς Ὁρθόδοξίας.

«Εἶναι ξαφνιασμένοι...».

Ὁρθῶς ἐξήρηται τὸ γεγονός, ὅτι ἡ γαλλικὴ ἐφημερίς «Libération», ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς χώραις τῆς Ἑυρώπης ἄνθησιν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἐπισημαίνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι «σιὴ Δύση κανεῖς δὲν τολμᾷ νὰ τὸ πεῖ πολὺ δυνατά, ἀλλὰ εἶναι φανερὸ ὅτι εἶναι ξαφνιασμένοι, ἂν ὄχι ἐνοχλημένοι, ἀπὸ τὴν πορεία τῶν Ὁρθόδοξων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Μητρόπολις Κορίνθου

Τὴν 18 Φεβρουαρίου ἐ.ξ. ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, μετὰ τὴν τέλεση Πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ, στὸν παρακείμενο τοῦ Γηροκομείου Ἀνδρῶν Κορίνθου, Ἱερό Ναὸ «ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ», παρέδωσε σὲ ἄπορα καὶ σὲ πολυτέκνων οἰκογενειῶν κορίτσια 175 Βιβλιάρια Ταμειτηρίου, τῶν 10.000 δραχμῶν τὸ κάθε ἓνα. Τὸ σύνολον τοῦ ποσοῦ ποῦ διατέθηκε, ἦταν τοῦ ὕψους τῶν 1.750.000 δρχ.

Συγκινητικὴ ἦταν ἡ προσέλευση τῶν πιστῶν, ποῦ

κατέφθασαν ἀπὸ ὄλη σχεδὸν τὴν Κορινθία, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸν Ἑσπερινὸ καὶ τὴν ὠραιότατὴ αὐτὴ ἀνθρωπιστικὴ ἐκδήλωση. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ Ἑσπερινοῦ ὄλοι ἐπισκέφθηκαν τοὺς γέροντας τοῦ ἐκεῖ Γηροκομείου, συνομίλησαν καὶ τοὺς προσέφεραν δῶρα. Συγκινητικὴ ἦταν ἡ ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου, καθὼς ἐπίσης καὶ τοῦ ἐκπροσώπου τῶν πολυτέκνων, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στὰ προβλήματα τοῦ κλάδου τῶν καὶ στὴ φροντίδα καὶ τὴ στοργὴ ποῦ παρέχει γι' αὐτοὺς ὁ Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων.

—Σὲ ἔγγραφο παράκληση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ

Ἐκκλησιῶν. Οἱ ἱερεῖς ἐδῶ ζηλεῦν τοὺς ὑπερπλήρεις καθεδρικοὺς ναοὺς (τῆς Ρωσίας καὶ τῶν λοιπῶν πρώην κομμουνιστικῶν χωρῶν), ὅπου ἐπὶ τρεῖς ὄρες ἑκατοντάδες πιστῶν ὄρθιοι εἰσπνέουν θυμίαμα, λουζοῦνται σιὸ χρυσὸ τῆς φλόγας τῶν κεριῶν καὶ τῶν εἰκότων καὶ ψάλλουν ἀκαταπαύστως».

Εἰς ταῦτα προστίθεται καὶ ἡ εἶδησις, ὅτι «σὶτὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσὴ ὀλόκληρες οἰκογένειες βαπτίζονται ἀνεβάζοντας τὸν ἀριθμὸ τῶν προσηλυτιζομένων σὶς 30.000 τὸν χρόνο. Σὲ μερικὲς πόλεις οἱ ἀρχεῖς ἀναγκάζονται νὰ παρεμβαίνουν σὶς θρησκευτικὰς τελετές, ὥστε αὐτὲς νὰ μὴ διαταράσσονται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, ποῦ δὲν χωροῦν σὶτὴν Ἐκκλησίᾳ».

Τὸ Δελτίον «Ἐπίσκεψις».

Χαίρομεν ὄλωσ ἰδιαιτέρως διότι τὸ λαμπρὸν δεκαπενθήμερον Δελτίον Εἰδήσεων «Ἐπίσκεψις», τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐν Γενεύῃ (Chambésy) Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀφ' ἐνὸς ἐφορτίζει τὴν συμπλήρωσιν εἰκοσαετίας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑλληνοφώνου καὶ γαλλοφώνου ἐκδόσεώς του (1970 - 1990) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπισημαίνει ἰδιαιτέρως τὸν σταθμὸν αὐτὸν τῆς καρποφόρου ἱστορίας του διὰ τῆς ἐνάρξεως —ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1990— ἐκδόσεως αὐτοῦ καὶ εἰς μηνιαίαν ἀγγλόφωνον ἐκδοσιν.

Ἡ νέα αὐτὴ ἐκδοσις, ἣτις ἀνταποκρίνεται εἰς σχετικὰ αἰτήματα τοῦ ἀγγλοφώνου χώρου, καθιστᾷ δυνατὴν τὴν εὐρύτεραν ἐνημέρωσιν περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Ἐτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖ καλύτερας προϋποθέσεις ἀφ' ἐνὸς πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ διορθοδόξου διαλόγου καὶ πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς προώθησιν τῶν διεκκλησιαστικῶν ἐπαφῶν καὶ συζητήσεων.

Ὅθεν ὁ διακεκριμένος Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλ-

βετίας κ. Δαμασκηνός, ὅστις μετὰ συνέσεως ἐμφυλῶνει τὸ ἐν Chambésy Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ συνεργάται του εἶναι ἄξιοι συγχαρητηρίων ἴσων διὰ τὴν νέαν ἐκδοσιν, ὅσον καὶ διὰ τὴν εἰκοσαετηρίδα τῆς ἑλληνοφώνου καὶ γαλλοφώνου μορφῆς τοῦ Δελτίου «Ἐπίσκεψις».

«Ἀναγκαῖος ὁ συνεχὴς ἀναβαπτισμὸς μας σὶτὴν Παράδοσί μας».

Ὁ Προποσὺγκελλος Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Ἀλέξιος Βρουώνης ἐν προσφωνήσει του κατὰ τὴν ἱερατικὴν σύναξιν τῶν ἐφημερίων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπ' αὐτῶν μιμήσεως τοῦ παραδείγματος τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ συνεχῶς ἀναβαπτισμοῦ των εἰς τὴν ἱεράν μας παράδοσιν. «Μέσα ἀπὸ τὴν πατερικὴν μας παράδοσιν —εἶπε— γνωρίζουμε τὴν ἀποστολὴν μας σὲ ὄλες τὶς διαστάσεις τῆς. Διότι μόνιμα πρότυπά μας εἶναι οἱ ἄγιοι Πατέρες μας, οἱ συνεπέστεροι μιμητὲς τοῦ μόνου τῆ ἀληθείᾳ Ποιμένος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅσον περισσότερο πατερικοὶ εἴμαστε, ἴσων γνησιώτερα θὰ ποιμαίνουμε τὸ ποίμνιό μας. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι παραδοσιακὴ καὶ πατερικὴ, ὅπως εἶναι καὶ προφητικὴ καὶ ἀποστολικὴ. Προφῆτες, Ἀπόστολοι καὶ Πατέρες ἀποτελοῦν τὴν ἀδιατάρακτὴν συνέχειά τῆς μέσα σὶτὴν Ἱστορία. Σ' αὐτὴν τὴν εὐθέρᾳ γραμμῇ τῆς παραδόσεως καλούμεθα νὰ βαδίσουμε καὶ ἐμεῖς, χωρὶς παρεκκλίσεις. Καὶ αὐτὸ μόνον τότε μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ, ὅταν τὸ φρόνημά μας εἶναι πατερικὸ - ἀποστολικὸ καὶ προφητικόν».

Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι «εἶναι ἀναγκαῖος ὁ συνεχὴς ἀναβαπτισμὸς μας σὶτὴν παράδοσί μας. Ὁ λόγος μας καὶ ἡ ζωὴ μας ὀφείλουν νὰ ἀκολουθοῦν "τοῖς ἴχνεσι" τῶν ἁγίων μας, πολλὸ δὲ περισσότερον ἢ ποιμαντικὴν μας πρᾶξις».

Σταυροῦ, ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, ἐδέχθη εὐχαρίστως νὰ ἔλθουν καὶ νὰ ἐγκαταθίσουν στὸ Γηροκομεῖο Ἀνδρῶν, ἐντελῶς δωρεάν, πέντε γέροντες ἐπαναπατρισθέντες Πόντιοι.

Ἐπίσης τὸ Γηροκομεῖο Ἀνδρῶν, μετὰ τὴν 10ετῆ καὶ πλέον χρῆση καὶ λειτουργία του, ἀνεκαινίσθη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ἐξωπλίσθη ἀρτιώτερα. Ἡ δαπάνη τῶν πάρα πάνω ἔργων ἀνήλθε εἰς τὸ ποσὸν τῶν 4.500.000 δραχμῶν περίπου.

—Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παντελεήμονος ἐπικεντρώνεται εἰς τὴν κάλυψιν τῶν κενῶν ὀλιγοστῶν Ἑνοριῶν, τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἑσχασιστηρίων, ὅπου ὡς γνωστὸν τὰ τελευταῖα χρόνια προστρέχουν πολλοὶ προσκυνηταί, διὰ νὰ εὑρουν τὴν ψυχικὴν τους ἀνάπαυση.

Γιὰ τὸ Νομὸ Κορινθίας ὁμως δημιουργεῖται ἐσχάτως ἕνα μεγάλο πρόβλημα, μὲ τοὺς πάμπολλους οἰκισμοὺς, ποὺ στὴν ὠραιότατη περιφέρειά μας ἔχουν δημιουργηθῆ καὶ οἱ κάτοικοί τους, ἄλλοι περιστασιακοί, οἱ περισσότεροι μόνιμοι, ζητοῦν —καὶ εἶναι συγκινητικὸ αὐτὸ— νὰ ἐξυπηρετηθοῦν λατρευτικά. Ὁ Μητροπολίτης ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ἔχοντας ἐπιστρατεύσει, μὲ τὴν οἰκιοβελή τους πρόθεση, τοὺς Συνταξιούχους Κληρικούς τῆς ἐπαρχίας μας, ἀλλὰ καὶ ὄσους Κληρικούς εἶναι περισσότεροι τοῦ ἐνὸς σὲ κάποια Ἑνορία, ἀντιμετωπίζει, ὅσο τοῦ εἶναι δυνατό, τὴν κατάσταση. Πέρα ὁμως αὐτῶν, ἐξετάζει μὲ προσοχὴ καὶ φροντίδα τὸ ὅλο θέμα, σὲ μιὰ μονιμώτερη βάση. Ἐλπίζεται, ὅτι ὅπως μέχρι σήμερα ὁ Νομὸς Κορινθίας, δὲν παρουσίασε κενὰ Ἑφημερίων στὶς Ἑνορίες, ἐὰ διευθετηθῆ εἰς τὸ μέλλον καὶ αὐτὸ τὸ ὀξύτατο πρόβλημα, ἰδιαίτατα γιὰ τοὺς νεοϊδρυθέντας οἰκισμοὺς, πάντοτε βέβαια μὲ τὴ νόμιμη ὁδὸ.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερά Μητρόπολις Λαρίσης καὶ Τυρνάβου

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Δημήτριος, κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ Μαρτίου:

—Λειτουργήσῃ στὸν Καθεδρικό Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνησῆς (18.3) καὶ στὸ Παρεκκλήσιο τῶν Ἁγίων Νεοφανῶν Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης τοῦ Ἐπισκοπεῖου τὴν Α΄ καὶ τὴν Β΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν (4.3) καὶ 11.3).

—Προέστη στὶς ἑσπερινὲς Παρακλήσεις πρὸς τοὺς Νεοφανεῖς Ἁγίους Μάρτυρες ποὺ τελέσθησαν στὸ Παρεκκλήσιο τοῦ Ἐπισκοπεῖου κάθε Τρίτῃ τοῦ μηνὸς (6.3, 13.3, 20.3, 27.3) κατὰ τίς ὁποῖες ἀπηύθυνε λόγους πνευματικῆς οἰκοδομῆς καὶ παρακλήσεως πρὸς τοὺς πολυπληθεῖς προσκυνητές.

—Χοροστάτησε καὶ ὤμιλησε ἐπίκαιρα στὶς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ποὺ τελέσθησαν στὸ Ἐπισκοπικὸ Παρεκκλήσιο καὶ οἱ ὁποῖες μεταδόθησαν ἀπὸ τὸν ραδιοφωνικὸ σταθμὸ ΕΡΑ 4.

—Προήδρευσε στὴ συνεδρίαση τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος Ἁγίας Παρασκευῆς Τεμπῶν (22.3), ἐνῶ μὲ φροντίδα του τέθηκε σὲ λειτουργία τὸ νέο λατρευτικὸ πρόγραμμα τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος μὲ

τὴν καθ' ἑβδομάδα διακονία ἀνὰ δύο ἐγγάμων ἐφημερίων.

—Συγκάλεσε τὴν πρώτη Γενικὴ Ἱερατικὴ Σύναξη (16.3), στὴν ὁποία μετείχε ὅλος ὁ Ἱερός Κλήρος τῆς Μητροπόλεως. Στὴν ὁμιλία του ὁ Σεβ. μετὰξὺ ἄλλων τόνισε ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς κάθαρσης δὲν εἶναι ἀπλῶς ἠθικὸ ἢ πρόβλημα ἐξωτερικῆς τυπικῆς καὶ ἀφογῆς συμπεριφορᾶς, ἀλλὰ ζήτημα ἐσωτερικῆς ἀμεμπτοῦς ζωῆς καὶ ὑγείας τῶν ποιμένων καὶ τοῦ ποιμνίου· γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ὁρθοδοξία ποτὲ δὲν ἔμεινε στὰ συνθήματα, ἀλλὰ προχώρησε στὸ θάθος τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Στὴ συνέχεια, ὁ Σεβ. προσδιόρισε τὸ σκοπὸ τοῦ νέου Φιλανθρωπικοῦ Ἰδρύματος τῆς Μητροπόλεως ποὺ ὁργανώθηκε μὲ τὸ ὄνομα «Λογία Φιλαδελφείας καὶ Ἀλληλεγγύης» καὶ ἀνακοίνωσε τὴν ἴδρυση τοπικοῦ παραρτήματος τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τὴν ἔκδοση 15νθημέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἐντύπου τῆς Μητροπόλεως.

Μετὰ τὴν ὁμιλία - εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου, πολλοὶ Ἑφημέριοι υπέβαλαν ἐρωτήματα καὶ διατύπωσαν ἀπόψεις - προτάσεις σὲ ἐπιμέρους ποιμαντικά προβλήματα.

Στὸ τέλος τῆς Συνάξεως διανεμήθησαν ὡς εὐλογία ἔντυπα εἰσηγήσεων τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀπὸ Ἱερατικῆς Συνάξεως στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

—Πραγματοποίησε ποιμαντικὴ ἐπίσκεψη στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγ. Τεσσαράκοντα Μαρτύρων Λαρίσης (22.3) καὶ στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς πόλεως τοῦ Τυρνάβου (28.3). Στὸ Δημαρχεῖο τοῦ Τυρνάβου τὸν ὑποδέχθηκε ὁ δήμαρχος κ. Δημ. Κουγιώνης, καὶ στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος ἔδωσε συνέντευξιν στὸν τοπικὸ δημοτικὸ ραδιοσταθμὸ.

—Μὲ προσωπικὸ ἐνδιαφέρον καὶ φροντίδα τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Λαρίσης συνέβαλε μὲ τὸ ποσὸ τῶν 59.000 δρχ. στὴν ἀποφυλάκιση οἰκογενειάρχου - ἐνορίτου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Χαροκόπου Ἀθηνῶν.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος:

—Τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, 4.3, ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος παρέστη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς ὁποίας προέστη ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, συλλειτουργούντων Σεβ. Συνοδικῶν, ὡς Τελετάρχης.

—Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀνεγνώσθη εἰς ἅπαντας τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Μητροπ. Περιφερείας Ἐγκύκλιος τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου, ἀναφερομένη εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἡμέρας αὐτῆς καὶ εἰς τὸ καθῆκον τῶν Χριστιανῶν νὰ φυλάττουν τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν.

—Προήδρευσε τοῦ Πρωτοθαβμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὡς καὶ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

—Παρέστη τὴν 11.3 εἰς τὴν τακτικὴν συγκέντρωσιν τῶν Νέων καὶ Νεανίδων τῆς Μητροπ. Περιφερείας, εἰς τὴν Αἶθουσαν τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Νεότητος τῆς

Π Ρ Α Ε Ε Ι Σ

ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Σύσταση Κεντρικού Γραφείου Έθελοντικής Αίμοδοσίας με την έπωνυμία «ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΑΓΙΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ» και ό κανονισμός λειτουργίας του.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Άφου λάβαμε υπ' όψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 1 του Ν.

590)1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος».

2. Το γεγονός ότι στην Μητροπολιτική μας περιφέρεια υπάρχουν σαράντα νέαι, που πάσχουν από Μεσογειακή Άναιμία και οι οποίοι έχουν ανάγκη περίπου έκατόν πενήντα (150) μονάδες αίματος κάθε μήνα.

3. Το γεγονός ότι ή πόλη της Κορίνθου, όπου δρίσκειται και το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο, είναι συγκοινωνιακά κόμβος και γι' αυτό μετακομίζονται

ή Μητροπόλεως και ώμίλησεν καταλλήλως προς αυτούς.

—Έπίσης παρέστη εις την τακτικήν συγκέντρωσιν των Κυριών της Μητροπ. Περιφέρειας, την 18.3, εις τόν Ι. Ναόν Άγ. Γεωργίου Ν. Ίωνίας και ώμίλησε καταλλήλως.

—Τήν Κυριακήν της Σταυροπροσκυνήσεως, 18.3, κατόπιν έντολής του Σεβ. κ. Τιμοθέου, έτελέσθη εις άπαντας τούς Ι. Ναούς της Μητροπ. Περιφέρειας Δέησις κατά της άνομβρίας, την όποίαν παρηκολούθησε τό Έκκλησίασμα.

—Κατόπιν αίτήσεως έβαπτίσθη την 23.3 εις τό Βαπτιστήριον ένηλίκων της Ι. Μητροπόλεως Ν. Ίωνίας Προτεστάντης προερχόμενος έξ Άμερικής, άφου προηγουμένως έγένητο προς αυτόν ή σχετική Κατήχησις.

—Τήν 26.3 έγένητο δεκτόν υπό του Σεβ. κ. Τιμοθέου εις Ν. Ίωνίαν, μετά πάσης έπισημότητας, τό μεταφερθέν έκ της Ι. Μονής Ξενοφώντος του Άγίου Όρους, Τίμιον Ξύλον, εις τόν Ι. Ναόν Άγίου Σπυριδώνος Ν. Ίωνίας, όπου άπετέθη επί μίαν έβδομάδα, προς προσκύνησιν και εύλογίαν των Πιστών. Καθ' όλας τās ήμέρας, κατά τās όποίας εύρίσκετο εις Ν. Ίωνίαν τό Ίερόν τουτο Θησαύρισμα, πλήθος πιστών προσήρχετο εις τόν Ι. Ναόν του Άγίου Σπυριδώνος προς προσκύνησιν αυτού, μέχρι της Κυριακής 1ης Άπριλίου, καθ' ήν ό Σεβασμιώτατος προέστη της Θ. Λειτουργίας και ηύχήθη τά δέοντα, εύχαριστήσας και τόν Καθηγούμενον της Ι. Μονής Ξενοφώντος Άγίου Όρους διά την μεταφοράν του Τιμίου Ξύλου εις τόν άνεγειρόμενον Ι. Ναόν του Άγίου Σπυριδώνος Ν. Ίωνίας.
(Έκ της Ι. Μητροπόλεως)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ίερά Μητρόπολις Μόρφου

Στις 21.4.1990, Σάββατο της Διακαινήσιμης Έβδομάδας, έγινε στην αίθουσα τελετών του Γυμνασίου - Λυκείου Σολέας στην Εύρύχου τό Ζ' Συνέδριο των Χριστιανικών Όμίλων Μαθητών και Μαθητριών (Χ.Ο. Μ.) της Ι. Μητρόπολης Μόρφου. Σύνεδροι ήταν τά

μέλη των Έπιτροπών και οι Άνταποκριτές του Περιοδικού «Πρός τό Φώς» των τοπικών Χ.Ο.Μ. Το Συνέδριο παρακολούθησαν ως παρατηρητές οι Έφημέριοι, οι λαϊκοί συνεργάτες του Πνευματικού έργου και μέλη των Χ.Ο.Μ. των τάξεων Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' Σχολείων Μ. Παιδείας της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Μόρφου.

Κύριος όμιλητής ήταν ό Έλλογιμώτατος Κοσμήτορας και Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών Δρ. Ηλίας Β. Οικονόμου.

Στήν έναρκτηρία τελετή παραβρέθηκαν και άπήυθιναν χαιρετισμό ό Έξοχότατος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γιώργος Βασιλείου και ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος. Είσαγωγική όμιλία έκαμε ό Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρυσάνθος. Τραγούδησαν Χριστιανικά τραγούδια ή χορωδία και όρχήστρα των Χ. Ο.Μ. της περιοχής Σολέας υπό τη διεύθυνση του Μουσικού - Διδασκάλου κ. Ζήωνα Χατζηαργυρού. Παραβρέθηκαν επίσης ό Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρυσάνθος, ό Πανος. Ηγούμενος Μαχαιρά κ. Παύλος, Άξιωματικοί της Έθνικής Φρουράς και της Άστυνομίας, ό Έντιμος Υπουργός Παιδείας Καθηγητής κ. Άνδρέας Φιλίππου, ό Γ. Γραμματέας του Φορέα Νεολαίας κ. Γεώργιος Λιλικας, ή κα Έφη Η. Οικονόμου και πολλοί άλλοι έπίσημοι. Διαβάστηκαν μηνύματα του Μητροπολίτη Πειραιώς κ. Καλλινίκου, του τέως Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Σπύρου Κυπριανού και του Θεολόγου της Άδελφότητος «Ό Σωτήρ» κ. Νικολάου Βασιλειάδη.

Τις εργασίες του Συνεδρίου διηύθυναν τά μέλη των Κεντρικών Έπιτροπών των Χ.Ο.Μ.

Στό δεύτερο, κύριο, μέρος του Συνεδρίου ό Καθηγητής Οικονόμου άνέπτυξε τό θέμα «ή δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου υπό τό φώς της Άγίας Γραφής και της Έπιστήμης». Άκολούθησε συζήτηση. Τις εργασίες του Συνεδρίου έκλεισε ό Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρυσάνθος. Μετά τό τέλος του Συνεδρίου ή Μητρόπολη Μόρφου παρέθεσε γεύμα στους κήπους του Έπισκοπείου Εύρύχου.

(Έκ της Ι. Μητροπόλεως)

σ' αὐτὸ πάρα πολλὰ ἄτομα ἀπὸ τροχαῖα ἀτυχήματα, ποὺ ἔχουν ἄμεση καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη αἱματος.

4. Τὸ γεγονός, γνωστὸ σὲ ὅλους, ὅτι ἡ ἐξεύρεση αἱματος εἶναι δύσκολη.

5. Τὴν δική μας ἐκπεφρασμένη καὶ δημόσια δεδηλωμένη ἀπόφαση, γιὰ τὴν ὁποσδήποτε δημιουργία Ἐθελοντικῆς Τράπεζας Αἵματος καὶ τὴν στήν συνέχεια υἱοθεσία ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου ὅλων τῶν πασχόντων ἀπὸ Μεσογειακὴ Ἀνααιμία, καὶ τὶς πρὸ τοὺς Χριστιανούς ὑποχρεώσεις μας σὰν ποιμηνάρχῃ, γιὰ ἐπιτέλεση κοινωνικοῦ ἔργου, μὲ τὴν ἔννοια τῆς διενέργειας τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης μὲ ἔργα καὶ μὲ τὴν ἔννοια τὴν ἐκφραζομένη ἀπὸ τοὺς θεῖους καὶ Ἱερὰς Κανόνες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας.

6. Τὴν ἐμπειρία ποὺ ἀποκτήσαμε ὕστερα ἀπὸ προσπάθεια τεσσάρων ἐτῶν περίπου ποὺ ἀσχοληθήκαμε μὲ τὴν ἐθελοντικὴ αἱμοδοσία

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Ἰδρύουμε στήν Ἀποστολικὴ Πόλη τῆς Κορίνθου, Κεντρικὸ Γραφεῖο Αἱμοδοσίας μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ι Ε Ρ Ο Μ Α Ρ Τ Υ Σ Α Γ Ι Ο Σ Β Λ Α Σ Ι Ο Σ». Ἀκόμη γιὰ τὴν καλλίτερη λειτουργία τοῦ ὅλου θεσμοῦ ἰδρύουμε καὶ δέκα Περιφερειακὰ Γραφεῖα Αἱμοδοσίας: Κορίνθου, Ἀθικίων, Νεμέας, Βόχας, Βέλου, Κιάτου, Ξυλοκάστρου, Δερβενίου, Σολυγείας καὶ Λουτρακίου.

Τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς σκοποὺς, τὴ διοίκηση, διαχείριση καὶ λειτουργία τῆς παραπάνω Ὑπηρεσίας ὀρίζουμε μὲ λεπτομέρειες στὸν ἀκολουθοῦντα Κανονισμό.

Κόρινθος, 28 Σεπτεμβρίου 1989

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ «ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΑΓΙΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ»

Νομικὴ Ὑπόσταση τῆς Ὑπηρεσίας.

Ἄ ρ θ ρ ο 1

Ἐπωνυμία — Ἔδρα — Σφραγιδα:

1. Συνιστάται ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κορίνθου, Κεντρικὸ Γραφεῖο Αἱμοδοσίας μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΑΓΙΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ», μὲ ἔδρα τὴν πόλη τῆς Κορίνθου καὶ τελεῖ κάτω ἀπὸ τὴν ἄμεση ἐξάρτηση καὶ ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

2. Ἡ Ὑπηρεσία ἔχει δική της κυκλικὴ σφραγιδα,

ποὺ φέρει στὸ κέντρο τὴν εἰκόνα τοῦ Ἱερομάρτυρα Ἀγίου Βλασίου, ἀπὸ τὸν θώρακα καὶ πάνω. Κυκλικὰ καὶ ἀπὸ μέσα τὶς λέξεις ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ καὶ ἐξωτερικὰ τὶς λέξεις ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

Ἄ ρ θ ρ ο 2

Σκοπὸς τῆς Ὑπηρεσίας.

1. Ἡ διαφώτιση τοῦ κοινοῦ πάνω στὰ θέματα τῆς Ἐθελοντικῆς Αἱμοδοσίας, γιὰ τὴν προσέλκυση ἐνσυνεδήτων Ἐθελοντῶν Αἱμοδοτῶν.

2. Ἡ διοργάνωση αἱμοληψιῶν σὲ συνεργασία μὲ τὸ Σταθμὸ Αἱμοδοσίας τοῦ Γ.Ν.Ν. Κορίνθου, σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες αἱματος τοῦ Νομοῦ.

3. Ἡ πραγματοποιοποίηση ἐορταστικῶν καὶ ἄλλων πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, γιὰ τὴν ἠθικὴ ἀναγνώριση τῶν ἐθελοντῶν αἱμοδοτῶν, μὲ ἀπονομὴ τιμητικῶν διπλωμάτων καὶ μεταλλίων καθὼς καὶ μὲ ὁτιδήποτε ἄλλο, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ.

4. Ἡ διαχείριση τοῦ ἐθελοντικοῦ αἱματος, ὅπως στὸ εἰδικὸ ἄρθρο τοῦ κανονισμοῦ ἀναφέρεται.

Ἄ ρ θ ρ ο 3

Οἰκονομικὰ πόροι τῆς Ὑπηρεσίας.

1. Ἐπιχορήγηση μὲ τὴ μορφή ἐτήσιας ἐνίσχυσης ἢ κατὰ περίπτωσιν ἀπὸ τὸ Γενικὸ Φιλόπτωχο Ταμεῖο ἢ τὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο.

2. Ἐπιχορήγηση μὲ τὴ μορφή ἐτήσιας ἐνίσχυσης ἢ κατὰ περίπτωσιν ἀπὸ τὰ τοπικὰ ἐνοριακὰ φιλόπτωχα ταμεῖα.

3. Ἀπὸ κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις ἢ ἀπὸ τὰ περιφερειακὰ ἀναπτυξιακὰ καὶ πολιτιστικὰ προγράμματα τῆς ΕΟΚ.

4. Ἀπὸ δωρεὰς ἰδιωτῶν, συλλόγων, Ἱερῶν Μονῶν, Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ἀπὸ δίσκους, ἐράνους, λαχειοφόρες ἀγορὲς καὶ λοιπὲς ἐκδηλώσεις.

5. Ἀπὸ τὰ ἀποθεματικὰ τῶν μὲ νομικὴ ὑπόσταση λειτουργούντων Ἰδρυμάτων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

Ἄ ρ θ ρ ο 4

Διοίκηση - Ἐκπροσώπηση τῆς Ὑπηρεσίας.

Τὸ Κεντρικὸ Γραφεῖο Αἱμοδοσίας διοικεῖται ἀπὸ πενταμελὴ Διοικητικὴ καὶ Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ ποὺ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτη Κορίνθου ἢ τὸν νόμιμο ἀναπληρωτὴ του, ὁ ὁποῖος ὀρίζεται ἐγγράφως γιὰ μιὰ περίοδο ἢ κατὰ περίπτωσιν καὶ ἀπὸ

τέσσερα μέλη, δύο ακόμη κληρικούς με αποδεδειγμένη προσφορά στον τομέα της έθελοντικής αίμοδοσίας, τον εκάστοτε διευθυντή του Σταθμού Αίμοδοσίας του Γ.Ν.Ν. Κορίνθου και ένα μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Πασχόντων από Μεσογειακή Ἀναμία του Νομού Κορινθίας.

Ἡ θητεία τῆς Δ.Δ.Ε. εἶναι τριετής με τὴ δυνατότητα ἐπαναδιορισμοῦ.

Τὸ ἔργο τῶν μελῶν τῆς Δ.Δ.Ε. εἶναι τιμητικὸ καὶ προσφέρεται χωρὶς ἀμοιβή.

Ἀπαρτία ὑπάρχει, ὅταν δύο μέλη καὶ ὁ πρόεδρος ἢ νόμιμος ἀναπληρωτὴς του εἶναι παρόντες.

Ἡ Δ.Δ.Ε. ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν πρόεδρο ἢ τὸν ἀναπληρωτὴ του σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις καὶ ὅταν ἀδυνατοῦν, ἀπὸ ἓνα μέλος πού ὁ ἴδιος θὰ ὀρίσει.

Ἄ ρ θ ρ ο 5

Ἀρμοδιότητες τῆς Διοικητικῆς καὶ Διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Δ.Δ.Ε. ἀποφασίζει γιὰ κάθε ὑπόθεση πού ἀφορᾶ στὰ συμφέροντα, στὴν προαγωγή καὶ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τοῦ Κ. Γ. Αἰμοδοσίας, στὴ διαχείριση τῆς περιουσίας καὶ τοῦ Αἵματος καὶ στὴν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τῆς Ὑπηρεσίας.

Ἀποφασίζει γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τῶν δωρεῶν καὶ τὴν πιθανὴ ἀποκατάσταση πασχόντων ἀπὸ Μεσογειακή Ἀναμία καθὼς καὶ γιὰ κάθε θέμα πού ἀφορᾶ στὸ Κ.Γ.Α.

Ὁ πρόεδρος ἢ νόμιμος ἀναπληρωτὴς του προεδρεύει τῆς Δ.Δ.Ε., ἐκπροσωπεῖ τὸ Κ.Γ.Α. μπροστὰ σὲ κάθε Ἀρχὴ καὶ σὲ τρίτο, στὶς ἐνωμένες σχέσεις του καὶ ὑπογράφει τὴν ἐπίσημη ἀλληλογραφία τῆς Ὑπηρεσίας.

Ἀμέσως μετὰ τὸ ὄρισμό συνέρχεται ἡ Δ.Δ.Ε. καὶ ἐκλέγει Γραμματέα καὶ Ταμῆα.

Ὁ Γραμματέας ἐνημερώνει τὰ βιβλία τῶν πρακτικῶν καὶ τοῦ πρωτοκόλλου καὶ ἐνεργεῖ τὴν ἀλληλογραφία τῆς Ὑπηρεσίας.

Ὁ Ταμῆας ἐνημερώνει τὸ βιβλίο τοῦ ταμείου, κάνει τὶς εἰσπράξεις καὶ πληρώνει τὰ ἐγκεκριμένα ἀπὸ τὴ Δ.Δ.Ε. ποσὰ κόβοντας τὶς σχετικὲς ἀποδείξεις, στὶς ὁποῖες συνυπογράφει καὶ ὁ πρόεδρος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς του. Ἀκόμη συντάσσει τὸν προϋπολογισμό καὶ τὸν ἀπολογισμό τῆς Ὑπηρεσίας.

Μέλη πού ἀπουσιάζουν ἀδικαιολόγητα ἀπὸ τέσσερις συνεχόμενες συνεδριάσεις μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ τὸν πρόεδρο.

Ἡ Δ.Δ.Ε. τοῦ Κ.Γ.Α. ἔχει τὴν ἄμεση ἐποπτεία τῶν Περιφερειακῶν Γραφείων Αἰμοδοσίας. Διορίζει τὶς

Διοικοῦσες ἐπιτροπὲς καὶ τὶς παύει ἂν συντρέχει σοβαρὸς λόγος.

Τὸ ἔργο τῶν Π.Γ.Α. εἶναι ἡ δραστηριοποίηση σχετικὰ μετὰ τὴν ἐθελοντικὴ αίμοδοσία στὴν εὐρύτερη περιφέρεια τῶν ὁμόρων ἐνοριῶν καὶ ἀκόμη ἄλλα καθήκοντα πού σὲ ἄλλα ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ ἀναφέρονται.

Ἄ ρ θ ρ ο 6

Συνεργασίες.

Τὸ Κ.Γ.Α. ἔχει τὴν εὐχέρεια καὶ τὴν ὑποχρέωση νὰ συνεργάζεται μετὰ τοὺς Κρατικὸς φορεῖς καὶ εἰδικὰ μετὰ ἐκείνους πού ἔχουν ἄμεση σχέση μετὰ τὴν ἐθελοντικὴ αίμοδοσία καθὼς καὶ μετὰ ἄλλους συλλόγους καὶ μετὰ τοὺς συλλόγους πασχόντων ἀπὸ Μεσογειακή Ἀναμία.

Ἄ ρ θ ρ ο 7

Τήρηση Βιβλίων.

Τὸ Κ.Γ.Α. τηρεῖ τὰ παρακάτω βιβλία καὶ στοιχεῖα:

1. Πρωτόκολλο εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐγγράφων.
2. Βιβλίο πρακτικῶν συνεδριάσεων τῆς Δ.Δ.Ε.
3. Βιβλίο Ταμείου.
4. Ἀποδείξεις εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν.
5. Ἐντάλματα γιὰ τὴν παροχὴ αἵματος.

Τὰ βιβλία τηροῦνται ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Δ.Δ.Ε. καὶ ἡ θεώρησή τους γίνεται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κορίνθου.

Ἄ ρ θ ρ ο 8

Περὶ Περιφερειακῶν Γραφείων Αἰμοδοσίας.

Σκοπὸς τῶν Π.Γ.Α. εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐθελοντικῆς αίμοδοσίας σὲ περιφερειακὸ ἐπίπεδο. Σὲ κάθε Π.Γ.Α. ἀνήκουν οἱ Ἐνοριακὲς Ἐπιτροπὲς Αἰμοδοσίας, γιὰ τὶς ὁποῖες γίνεται λόγος σὲ εἰδικὸ ἄρθρο.

Τὸ Π.Γ.Α. διοικεῖται ἀπὸ πενταμελῆ διοικοῦσα ἐπιτροπὴ μετὰ τρία κληρικὰ μέλη καὶ δύο λαϊκὰ, τὰ ὁποῖα διορίζονται ἀπὸ τὴ Δ.Δ.Ε. τοῦ Κ.Γ.Α. γιὰ τρία χρόνια. Ἡ ἐπιλογή τῶν προσώπων πού ἀπαρτίζουν τὶς διοικοῦσες ἐπιτροπὲς γίνεται ἀπὸ κληρικούς πού ἔχουν ἐπιδείξει ἀποδεδειγμένο ἐνδιαφέρον καὶ προσπάθεια γιὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐθελοντικῆς Αἰμοδοσίας. Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς διορίζεται ὁ Κληρικὸς τοῦ ὁποῖου ἢ Ε.Ε.Α. ἔχει τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα σὲ μονάδες αἵματος. Τὰ λαϊκὰ μέλη ἐπιλέγονται μετὰ προσοχὴ ἀπὸ τὸ χῶρος τῶν Ἐθελοντῶν Αἰμοδοτῶν καὶ εἰδικὰ ἐκείνοι πού ἔχουν τὶς δυνατότη

τες να προσφέρουν υπηρεσίες για την εξάπλωση του θεσμού.

Πρακτικά το έργο των Π.Γ.Α. είναι η μετάδοση πληροφοριών για τις ειδικές συνθήκες κάθε περιφέρειας, ως προς το χρόνο των αιμοληψιών και των ἐνημερωτικών προγραμμάτων. Η εισήγηση προς το Κ.Γ.Α. πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη του θεσμού. Αποτελούν τον συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στο Κ.Γ.Α. και τις Έγγραμμάτιες Έπιτροπές Αίμοδοσίας.

Ο Πρόεδρος συμμετέχει σε μια τουλάχιστο κοινή συνεδρία του Κ.Γ.Α. κάθε χρόνο για τον καταρτισμό του προγράμματος των αιμοληψιών. Επικοινωνεί με το Κ.Γ.Α. για ό,τι θέμα αφορά στην έθελοντική αίμοδοσία και μεταφέρει προς τις Ε.Ε.Α. τις αποφάσεις του Κ.Γ.Α. Τηρεί πρωτόκολλο ἀλληλογραφίας, διδλίο πρακτικών των τοπικών συνεδριάσεων και κατάλογο έθελοντών αίμοδοτών της περιφέρειάς του, καθώς και αντίγραφο των ενταλμάτων παροχής αίματος.

Ά ρ θ ρ ο 9

Περί Έγγραμμάτιων Έπιτροπών Αίμοδοσίας.

Η Ε.Ε.Α. αποτελεί τον πυρήνα και την βάση του θεσμού.

Κάθε ένορία που έχει περισσότερους από δέκα πέντε έθελοντές αίμοδότες δημιουργεί αυτостояλή τράπεζα αίματος.

Η Ε.Ε.Α. είναι πενταμελής. Ός πρόεδρος είναι ο εκάστοτε έφημέριος. Τα μέλη εκλέγονται από το σύνολο των έθελοντών αίμοδοτών με κανονική εκλογή, ύστερα από πρόσκληση του τοπικού έφημερίου. Πρακτικό της εκλογής αποστέλλεται στο Κ.Γ.Α. και στο Π.Γ.Α.

Κύριο και ουσιαστικό έργο της Ε.Ε.Α. είναι η διαφώτιση των ένοριών τους για την έθελοντική αίμοδοσία και η προσέλκυση με το παράδειγμά τους όλων των δυναμένων στην εικόγένεια των Έθελοντών Αίμοδοτών.

Η Ε.Ε.Α. είναι υπεύθυνη, για την διαχείριση του αίματος, για την οποία γίνεται λεπτομερής αναφορά σε άλλο άρθρο.

Συnergάζεται με τη Διοκονία Έπιτροπή του Π. Γ.Α. και συμμετέχει στις τοπικές συνεδριάσεις, όπου μεταφέρουν τους προβληματισμούς, εισηγούνται νέες ιδέες και μέτρα που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη του θεσμού. Σε περίπτωση διαφωνίας τον λόγο έχει το Κ. Γ.Α. στο οποίο πρέπει να φθάσει η διαφωνία με έγγραφη αναφορά.

Τηρεί πρωτόκολλο ἀλληλογραφίας, διδλίο πρακτικών, κατάλογο έθελοντών αίμοδοτών και ενταλμα παροχής αίματος.

Ένορίες που διαθέτουν λιγότερους από δέκα πέντε έθελοντές αίμοδότες εντάσσονται στην πλησιέστερη Ε.Ε.Α. μέχρι να αναπτύξουν τη δραστηριότητά τους και να αυξήσουν τους αίμοδότες τους.

Όργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις, που σκοπό έχουν την ένωση όλων των έθελοντών αίμοδοτών σε κοινές προσπάθειες, για την πρόοδο του έθελοντισμού.

Ά ρ θ ρ ο 10

Διαχείριση του Αίματος.

Ο Νόμος 1820) 88 περί Αίμοδοσίας αναφέρει στο άρθρο 1 ότι «1. Η οργάνωση της έθνικης αίμοδοσίας στην Ελλάδα στηρίζεται στο θεσμό της έθελοντικής προσφοράς, μη αμειβομένης. 2. Το προσφερόμενο αίμα και τα παράγωγά του διατίθενται δωρεάν. 3. Η διαχείριση του αίματος και των παραγώγων του ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. 4. Κάθε συναλλαγή με οικονομικό όφελος που αφορά το αίμα και τα παράγωγά του απαγορεύεται».

Για την εφαρμογή και τη διασφάλιση του άρθρου 1 του παραπάνω νόμου ακολουθούνται οι παρακάτω διαφανείς διαδικασίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του παρόντος την ευθύνη για τη διαχείριση του αίματος έχουν οι Ε.Ε.Α., δηλαδή οι ίδιοι οι έθελοντές αίμοδότες με τα εκλεγμένα μέλη στην Ε.Ε.Α.

Η Ε.Ε.Α. έχει την υποχρέωση ανάλογα με τις δυνατότητές της να καλύπτει όλους τους έθελοντές αίμοδότες και τους πρώτου βαθμού συγγενείς του. Ακόμη κατά την κρίση της έχει την ευχέρεια να καλύπτει και άλλα πρόσωπα της ένορίας.

Η απόφαση για την παροχή αίματος σε αίμοδότη ή και σε άλλο πρόσωπο παίρνεται κατά πλειοψηφία με τη σύμφωνη γνώμη του προέδρου και τουλάχιστον δύο μελών. Δείγμα των υπογραφών όλων των μελών της Ε.Ε.Α. αποστέλλεται στο Σταθμό Αίμοδοσίας για εξασφάλιση της γνησιότητας.

Η παραπάνω απόφαση επισημοποιείται με την έκδοση του Εντάλματος Παροχής Αίματος προς το Σταθμό Αίμοδοσίας, όπου το αίμα είναι πιστωμένο, και στο οποίο αναφέρεται το όνομα του καλυπτομένου άρρώστου και ο αριθμός των παρεχομένων μονάδων αίματος.

Η Ε.Ε.Α. πρέπει να γνωρίζει κάθε φορά τα αποθέματά της για τη σωστή διαχείριση.

Η παροχή αίματος είναι στην κρίση της έπιτροπής, αλλά ποτέ με την έννοια της ανταπόδοσης. Γενικότερος σκοπός είναι να εξυπηρετούνται όλοι οι έχοντες ανάγκη. Αυτό βέβαια θα είναι δυνατό μόνο όταν

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον συνελθὸν εἰς συνεδρίαν τὴν 9ην Μαΐου 1990, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ· α) τὸν Ἱερομόναχον Νεκτάριον Τσοῦπρα, κατὰ κόσμον Κωνσταντῖνον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, β) τὸν Πρεσβύτερον Λάμπρον Βλάχον τοῦ Θωμᾶ, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος καὶ γ) τοὺς Ἀρχιμ. Στέφανον Λάχανην, κατὰ κόσμον Νικόλαον τοῦ Νικολάου, Ἀρχιμ. Στέφανον Πετρόπουλον, κατὰ κόσμον Νικόλαον τοῦ Βασιλείου, Μοναχοὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Ἀνατολῆς Ἀγιάς, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, ὡς καὶ τὴν Μοναχὴν Στεφανίαν Μπουγιούρα, Ἀδελφὴν τῆς Ἱ. Μονῆς Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου - Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀγιάς, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, κατηγορουμένους ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν τῷ μὲν πρώτῳ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς Ἱ. Μονῆς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Σκιάθου καὶ ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, τῷ δὲ δευτέρῳ τὴν ποινὴν τῆς Καθ-

αιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, τῷ δὲ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτῶν Σχήματος, ἀποβολῆς ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Ἀνατολῆς Ἀγιάς, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς ὡς εἴρηται Ἱ. Μονῆς καὶ ἐπαναφορᾶς αὐτῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, τῇ δὲ πέμπτῃ, τὴν ποινὴν τῆς ἀποβολῆς ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου - Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀγιάς, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτῆς Σχήματος, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς ὡς εἴρηται Ἱ. Μονῆς καὶ ἐπαναφορᾶς αὐτῆς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὸν τὰς ὑπ' ἀριθ. 8)1990, 11)1990 καὶ 10)1990 ἀποφάσεις Αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὸν εἰς συνεδρίαν τὴν 6ην Μαρτίου 1990, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ· α) τὸν Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Τσακιράκη, κατὰ κόσμον Νικόλαον τοῦ Παύλου, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, ἐν ἀποσπάσει τελοῦντα ἐν Οὐτρέχτη Ὀλλανδίας, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βελγίου, β) τὸν Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Κατινᾶν τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιοῦχον Κληρικὸν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ γ) τὸν Πρεσβύτερον Βασίλειον Νικολακόπουλον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, κατηγορουμένους ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν αὐτοῖς τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὸν πρῶτον ἀθροιστικῶς ἐπέβαλεν καὶ τὴν ποινὴν τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος καὶ τῆς διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου, τῆς Ἱ. Μονῆς Ξηροποτάμου, τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐκδὸν τὰς ὑπ' ἀριθμ. 6)1990, 5)1990 καὶ 7)1990 ἀποφάσεις Αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ὑπάρχει ἐπάρκεια ἐθελοντικοῦ αἵματος ὅποτε καὶ τὸ ἄρθρο τοῦτο δὲν θά ἔχει ἰσχὺ.

Τέλος γίνεται σαφές, ὅτι ἡ διαχείριση τοῦ αἵματος δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὰ περιουσιακά στοιχεία τῆς Ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα κρίνονται ἀπαραίτητα γιὰ τὶς λειτουργικὲς ἀνάγκες τῆς Ὑπηρεσίας καὶ μόνο γι' αὐτές.

Ἄ ρ θ ρ 11

Ἐκδηλώσεις.

Τὸ Κ.Γ.Α. ὀργανώνει κατὰ τὴν κρίση τῆς Δ.Δ.Ε. ἐκδηλώσεις ποῦ θεωρεῖ ἀπαραίτητες γιὰ τὴν παραπέρα αὔξηση τῶν ἐθελοντῶν αἱμοδοτῶν. Κάθε χρόνο τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρα Βλασίου ἢ κάποια κοντινὴ προσφορότερη ἡμέρα θά γίνεται πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία γιὰ τὴν υἰεία τῶν Ἐθελοντῶν Αἱμοδοτῶν καὶ ἄλων τῶν ἐργαζομένων στὸν τομέα τῆς Ἐθελοντικῆς Αἱμοδοσίας.

Κόρινθος, 28 Σεπτεμβρίου 1989,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὸν εἰς συνεδρίαν τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1990, ἵνα κρίνη καὶ δικάσῃ τὸν Πρεσβύτερον Παναγιώτην Ζαχαρόπουλον τοῦ Νικολάου, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφοράς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὸν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2) 1990 ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῶ Ἰωάννου τοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς Παιανίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 33 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Σπάτα, τῆ 27ῃ Ἀπριλίου 1990

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος Φιλιπιάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Πρεβέζῃ τῆ 7ῃ Μαΐου 1990,

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀρισχωρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ τῆ 4ῃ Μαΐου 1990

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)77 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ... Ἐφημερίων...» καὶ Ν.Δ. 1398)73 προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγ. Ἀθανασίου Γαλατσῶν Ἱστιάδας, 2) Ἁγ. Παντελεήμονος Καμματριᾶδων Ἱστιάδας, 3) Κοιμ. Θεοτόκου Γερακιοῦ Ἱστιάδας, 4) Ἔ' θέση Ἁγ. Παρασκευῆς Χαλκίδος, 5) Ἁγ. Ἰωάννου Πολυλόφου, 6) Ἁγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 7) Ὁσ. Ἰωάννου Ρώσσου Βασιλικοῦ, 8) Ἁγ. Ἀθανασίου Δαφνούσης, 9) Κοιμ. Θεοτόκου Παπάδων, 10) Ἁγ. Γεωργίου Πηλίου καὶ 11) Ἁγ. Ἰωάννου Θεολόγου Ἡλίων, Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Νικολάου Χαλκίδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 7ῃ Μαΐου 1990

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγ. Τριάδος Μυρίνης, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Μυρίνης, 3) Εἰσοδ. Θεοτόκου Βάρους, 4) Ἁγ. Δημητρίου Κον-

τοπουλίου, 5) Εὐαγγ. Θεοτόκου Μούδρου, 6) Ἀγ. Δημητρίου Παναγίας, 7) Εἰσοδ. Θεοτόκου Πορτιανοῦ, 8) Ἀγ. Αναργύρων Δάφνης, 9) Κοιμ. Θεοτόκου Κορνοῦ, 10) Ἀγ. Δημητρίου Λύχνων, 11) Ἀγ. Δημητρίου Πλάκας, 12) Ἀγ. Νικολάου Σκανδάλης, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Τιμανδρίων, 14) Ἀγ. Ἰωάννου Φυσίνης καὶ 15) Ἀγ. Γεωργίου Ἀγαριώνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυρίνη τῆ 8ῃ Μαΐου 1990

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῖς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Δασωτοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ν. Ζίχνη τῆ 9ῃ Μαΐου 1990

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῖς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν α) Εἰσοδίων τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἐνορίας Καλλονῆς, β) Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Ἐνορίας Καρύτσης, γ) Ἀγίου Γεωργίου, τῆς Ἐνορίας Πανηγυρίστρας, δ) Ἀγίου Παντελεήμονος, τῆς Ἐνορίας Ἀστερίου, ε) Ἀγίου Γεωργίου, τῆς Ἐνορίας Κουπίων καὶ στ) Ἀγίου Νικολάου, τῆς Ἐνορίας Ἀγ. Νικολάου Μονεμβασίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σπάρτη τῆ 10ῃ Μαΐου 1990

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ,
διὰ τὴν «Ἑυρωπαϊκὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑυρώπης».

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὀδοιπορικὸν
σὲ ἑλληνορθόδοξα Κέντρα τῆς Βοστώνης καὶ τῆς
Νέας Ὑόρκης.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μο-
νὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκιον
αὐτῆς.

Ἐπισκόπου Δωδώνης Χρυσοστόμου,
Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κοντὰ στὸ Ρουμανικὸ
λαό.

Μάρκου Α. Σιώτη, Παράγοντες καθιερώ-
σεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων.

Ἰω. Φ. Ἀθανασοπούλου, Ἐπίδοσις
τιμητικοῦ Τόμου εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πα-
τρῶν κ. Νικόδημον, διὰ τὸ χρυσοῦν Ἰωβηλαῖον τῆς
Ἱερατείας του.

Ἀρχιμ. Δωρ. Πολυκανδριώτη,
«Παναγίεσ στο Ἀρχιελάργος».

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Περὶ τοῦ
τριμήρου τῆς Ἀναστάσεως.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Πράξεις συστάσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυ-
μάτων.

Παράρτημα.